

6° ANNÉE.

№ 4—6. 1928.

STUDENSKYJ VISNYK

PUBLIÉ PAR L'UNION NATIONALE DES ASSOCIATIONS D'ÉTUDIANTS D'UKRAINE

СТУДЕНСЬКИЙ ВІСНИК

РІЧНИК VI. КВІТЕНЬ—ЧЕРВЕНЬ Ч. 4—6. 1928.

П Р А Г А

Зміст.

<i>Т. Марітчак</i> : Шістьдесят літ організації	1
<i>Андрій Жук</i> : Важний момент в історії Віденської «Січи»	14
<i>Юрій Вігошинський</i> : Взаємини між Українським Академічним Т-ом «Січ» і студенськими організаціями других народів у Відні	16
<i>Привіти</i>	21
<i>Т. Ясенчук</i> : Бібліотека «Січи»	23
<i>Чисельний стан «Січи» від 1868 до 1928 р.</i>	25
<i>Спис голов «Січи» 1868—1928</i>	26
<i>В. Орелецький</i> : Перед міжнародними студенськими зїздами	27
<i>З життя українського студентства</i>	31
<i>З життя чужинного студентства</i>	36

ХРОНІКА.

<i>Всеславянський конгрес студентів-медиків у Празі</i>	39
<i>Ліквідація «Центрального Бюра Української та Білоруської еміграції в Чс. Р.</i>	40
<i>Приїзд Ольги Кобилянської до Праги</i>	40
<i>Оголошення Української Господарської Академії в Подєбрадах.</i>	

Помешкання Редакції та адміністрації:

Praha-Smíchov, Nádražní ul. č. 46.

Поштова адреса:

Praha, hlavní pošta, příhradka č. 411, «Studenskýj Visnyk».

Гроші посилати на адресу:

Praha, Živnostenská banka, «CESUS» («Stud. Visnyk»).

BANKA ČESKOSLOVENSKÝCH LEGIÍ

V PRAZE II., NA POŘÍČÍ.

4 místní expositury, 16 filiálék, 6 sezonních směnárén.

Telegramy: LEGIOBANKA, PRAHA Telefon serie 265-5-1, 301-4-1.

VŠESTRANNÁ BANKOVNÍ SLUŽBA

СТУДЕНСЬКИЙ ВІСНИК

(STUDENSKYJ VISNYK)

видає Центральний Союз Українського Студенства („ЦЕСУС“)

Річник VI. Квітень — червень 1928. Прага. Ч. 4—6.

Т. Марітчак.

Шістьдесят літ організації.

Начерк історії віденської «Січи».

1. Заснування і розквіт «Січи» (1868—1877).

Початки першої української організації й обставини серед яких її заложено перед шістьдесяти роками це надто інтересні події, щоби збути їх короткою хронікарською заміткою. Вони варті цього, щоби приглянутися їм дещо bliще.

На переломі минулого століття політичне життя в цілій середній Європі вдаряло сильним, прискішеним живчиком. Широко лунали революційні гасла 1848 року, грімко гомоніли домагання національної волі, а політичні зміни й переміни чергувалися із заворотною швидкістю, одна одну здоганяючи. Повстають нові держави, меншають старі могутності, словом — були це часи великої громадянської емоції, подібні в дечому на ці хвилини, що ми їх самі недавно переживали.

Не встоявся перед цією стихією австрійський абсолютизм і, мимо двадцятьлітнього періоду скріпленої реакції, кінець-кінців мусів піти на шлях концесій, проголошуючи 1867 р. поширення свобод конституційних з 1848 р.

Знайшли ці події відгомін також на Галицькій Україні. Завитала й там «весна народів», хоча бліда й анемічна та дещо припізнена. Всеж таки вистарчило й цього, щоби під її подихом розвинулися перші парости національного відродження, відомі під скромною назвою народницького руху. Слабі це були вітки — хиталися то тут, то там. Однак велика мусіла бути їх відпорність, коли не заломилися під перехрестним вогнем крикливої польської демократії, москвофільської іреденти й агресивного австрійського патріотизму.

Ось, гурток таких молодих народовців засновує віденську «Січ». Це перша народовецька організація галицьких українців, а її утворення у Відні оправдується тим, що в тому центрі політичного життя організаційні намагання не натрапляли на такі практичні перепони, як у відлеглих австрійських провінціях.

Невелика кольонія українців у Відні відчувала вже до 1868 р. потребу свого власного товариства, однак всі її старання роз-

бивалися об строгі законні постанови. Тому вона гуртується лише час до часу, в міру потреби. Так приміром, у 1866 р. відсвятковує вперше шевченківські роковини. Щойно проголошення конституції та новий закон про товариства з 15. листопада 1867 р. відчиняє віденській кольоні шлях до правильної організаційної роботи.

З великим успіхом, бо два дні після проголошення цього закона, збираються віденські українці на установчі збори своєї наміченої організації. На цих зборах виявляється, що під одною стріхою для всіх вже місця не має. Збори діляться на дві політичні групи — з одної сторони малий гурток народовців під проводом Наталя Вахнянина, з другої — москвофільська більшість. Відкинуто домагання меншости, щоби товариство «працювало в користь українського народу» — й народовці опускають збори та вже 9. січня 1868 р.¹⁾ відбувають перші установчі сходи своєї «Січи».

Як бачимо, «Січ» стає відразу на ясному національному становищі й відбившись відважно від «спільної» стріхи, приєднує своїй ідеї нових прихильників. Вже в першому році свого існування нараховує товариство 27 членів, число — як на тодішній стан нашої віденської кольоні — доволі значне.

Розвиток «Січи» був не під лад москвофільським провідникам й вони всіма способами намагаються підкопати популярність молодій організації. У своїй галицькій пресі поміщують цілу низку дописей з наклепами й доносами; так що багато труду й енергії витратили січовики, щоби відбити цей наступ, так небезпечний для всякої початкуючої організації.

Діяльність січовиків обмежується в перших роках головню до піднесення та скріплення товариського життя, а відтак до зазнайомлювання чужинців з українською справою. Майже щотижня відбуваються сходи членів зі співами і деклямаціями, влаштовується шевченківські роковини й свята Шашкевича, а січовий хор буває частим гостем у інших славянських товариствах, де скоро здобуває собі велике признання. Згадаємо, що славянофільські тенденції були серед тодішніх січовиків дуже сильні, а особливо приязні відносини є до чехів та сербів. Це й проявляється в участі січовиків в похоронах Колляра, і в заложенні угольного каменя чеського театру в Празі, а пізніше в прийнятті на «Січ» в комірне сербської «Зарі» й гуртка російських емігрантів.

Сильним руслом поплило життя в «Січи» в 70-их роках, головню між 1873—1877 рр., коли під впливом Остапа Терлецького, а на внесок Івана Пулюя перемінено товариство зі забавового в науково-літературне. Це велике оживлення настає від моменту за-

¹⁾ Статут «Січи» приняло долішньо-австрійське намісництво дня 2. І. 1868. р. Прохання внесено в грудні 1867. р. і мабуть на тій підставі у віденському урядовому календарі зазначено рік 1867., як дату основання. З технічних причин святкується теперішній ювілей, за рівні з попередніми, в місяці березні.

знайомлення січовиків з Драгомановим і С. Подолинським. В переїзді в Німеччину зупиняється Драгоманів у Відні (літом 1871 р.), відвідує товариство й зазнайомлюється з кількома січовиками, в першу чергу з Остапом Терлецьким та Мелітоном Бучинським, й піддержує ці звязки оживленою перепискою. Він зумів заінтересувати січовиків західно-європейською літературою, новими культурними та суспільними гаслами, дає поради, присилає книжки й журнали та з далека кермує працею товариства. На «Січі» кипить наукове життя й захоплює кожного. Кожний старається здобути як найбільше знання, щоби лише наздігнати західно-європейську суспільність, присвоїти собі її світогляд для дальшого ширення між своїми земляками. Відчити й промови Терлецького запалюють молоді уми, витворюють свіжу боєву атмосферу, що переноситься відтак і до Галичини, де на січовиків дивляться, як на бурителів старого суспільного ладу. Скромний досі льокаль товариства вже не відповідає вимогам скріпленого життя — «Січ» винаймає простору домівку. Незамітна досі бібліотека розростає завдяки жертвам Драгоманова й Терлецького до поважної книгозбірні і то не лише кількістю, але ще більше добором творів.

Коло «Січі» гуртується швидко поступове студентство, оживлене самими кращими плянами. Важко переглянути нині увесь той об'єм праці, за яку бралось тодішнє покоління. Найбільше зацікавлення проявляється до науково-літературної справи. Січовики перші намагаються схопити цю ділянку в цупкі організаційні форми, щоби успішно популяризувати українську книжку серед найширших народніх мас. Вже в 1870 р. виходить старанням Бучинського «Співаник для господарських діточок» Федьковича, відтак появляється перший том історії І. Маркевича, чотири книжочки поезій Шевченка для народу; підготовляється до випуску другий том Маркевича й «Популярну Антольоґію», але з приводу браку фондів вони вже не виходять.

Цих кілька літ діяльності «Січі» оживило та поглибило культурний і політичний рух на Галицькій Україні. Але мабуть без порівняння більше значіння цієї доби лежить у цьому, що саме тоді, за посередництвом Драгоманова й Подолинського, навязано перші звязки поміж січовиками-галичанами і тодішнім українським центром — київською громадою, що мало великий вплив на дальшу еволюцію українства по обох боках австро-російського кордону.

Цей світлий період у житті віденської «Січі» перервано насильно нагінкою на соціалістів у 1877 р. Ще в січні арештовано у Львові М. Павлика, пізнійше гурток студентів, між ними Ів. Франка й Мандичевського, а згодом перенеслися ці репресії на віденський терен, де безупинними арештами, ревізіями та поліційними допитами припинено діяльність товариства. Колиж ще двох чоловік січовиків — О. Терлецького і Ш. Сельського — відвезено у львівську тюрму закованих в залізо, наче звичайних уголовних злочинців, тоді про працю в товаристві не було й мови.

Життя в «Січі» припинюється після цих подій на повних два роки. У протоколах товариства не зроблено за цей час ні одної замітки.

2. Від нагінки до сецесії (1877—1901).

По цих ударах «Січ» підноситься щойно у 80-их роках, хоч ще й тоді відносини дуже невідрадні, бо поліційні влади на кожний крок товариства звертають більшу ніж досі увагу. І так приміром, без достаточної причини, в березні 1879 р. поліція забороняє шевченківське свято, та й ще робить це в останньому моменті перед відкриттям академії, коли вже всі гості зібрані на салі! Проте, не вважаючи на різні перешкоди, відживає в товаристві літературний рух, з добровільних датків основується окремий фонд на видавання й нагороджування науково-літературних праць, січовики підпомагають матеріально «Дрібну Бібліотеку» і т. п. Крім того живу участь беруть січовики в підготовці української частини славянського альманаха, який лише задля заборони прокуратурі не побачив денного світла.

Особливо за часів д-ра Е. Кобринського стає «Січ» на високому рівені. Зі всіх славянських організацій вона є найбільше популярна, притягає не лише своїх, але й чужинців і цей підйом духа переноситься на січовиків у краю. За їх понукою відбувається в Коломиї (1884 р.) перше українське студентське віче, вони організують відомі «мандрівки» молоді для пізнання народного побуту і народніх пісень, а всякий прояв громадянського чи політичного життя знаходить серед них щирій відгомін та охочих працівників.

На «Січі» пішли знова відчити, дискусії й реферати, а багато уваги присвячувано гідному відсвяткуванню шевченківських роковин, які стають маніфестацією українства перед чужинцями.

З відносин «Січі» до інших славянських товариств згадаємо про її взаємини з польською організацією «Ognisko» та московською «Русская Основа». Ці відносини інтересні тим, що вони завжди стоять під впливом політики дня і з правила чергуються. Кожне українсько-польське загострення в краю наближає січовиків до «Русскої Основи» (пізнійша «Буковина») і противно — кожний протиукраїнський виступ московфілів оживляє взаємини з польським товариством.

Був час, коли «Січі» загрожувала добровільна ліквідація й коли січовики хотіли розв'язувати товариство в цілі утворення одного, спільного з московфілами. Такі настрої найсильніше проявлялися в роках згаданої вже нагінки. На щастя, все скінчилося тим, що частина членів розв'язаної поліцією «Основи» вступила до «Січі». Користи з цього товариству не було, бо московфіли виступили зі «Січі» по однорічному побуті, а одинокий слід цієї співпраці — це етимологічний правпис в протоколах з того часу.

До гострого розриву з московфілами прийшло доперва по

виступі Дудикевича на святі в честь Мікльошіча у 1883 р. Тоді січовики зареклися «на завсіди» не входити з ними більше в ніякі звязки. Проте, віджила згода, хоч не на довго, в часах «нової ери».

Новоєрівська ефемериди мала ще інші дуже прикрі наслідки для січового товариства. Коли радикально настроєна більшість «Січи» запротестувала проти політичної лінії угодовщини, виступив з неї гурток молодих симпатиків «нової ери» й заснував свою «Громаду». Вся історія цих, на щастя, коротких днів обмежується до взаємних обвинувачень і поважно опиняє саму організаційну працю. До того приходять ще й матеріяльні клопоти так, що поміж членами поширюється загальна зневіра.

Не улягає сумніву, що «Січ» булаб вибрила із цієї незавидної атмосфери, як це вже лучалося перед цим і після цього. Але саме у хвили, коли здавалося, вже переходить цю важку кризу — паде на неї новий удар зі сторони поліції. На товариство кинено підозріння, що його члени брали участь в демонстрації проти митрополита Сембратовича на північному віденському дворці і поліція, по коротких та безуспішних доходженнях, розв'язує «Січ» дня 27. червня 1893 р.

Старанням парламентарних послів Романчука й Окуєвського вдалося знести це поліційне зарядження, але «Січ» вже після цього так скоро не підноситься. Складаються на це ще інші неприхильні обставини, а саме заснування на львівському університеті медичного факультету, що відтягає від «Січи» головний контингент її членів — медиків, як також знесення віденського «Барбареум».

З початком 1893/4 р. стан такий, що товариство зачинає ставити перші кроки з одним десятком членів! Слідують два роки розпучливого напруження і праці, особливо за головуства Ів. Бережницького, і товариство щасливо поборює всякі труднощі та впливає на децю глибшу воду. Основується за ініціативою д-ра Е. Левицького правничий гурток, і літературний під проводом С. Яричевського, а децю пізніше знаходиться досить сил на відсвяткування 30-літнього ювілею товариства й видання першого січового альманаха під редакцією М. Кордуби.

З тодішніх політичних подій, згадаємо про криваві баденівські вибори у Східній Галичині (1897), які на січовиках роблять потрясаюче вражіння та викликають розрив з дотеперішим славянофільством. За зірванням всяких взаємин зі славянами побивається головно пок. Роман Сембратович і небаром справді наступає цілковитий розрив. Безпосередною причиною є чесько-німецький конфлікт на пражському університеті у справі ношення студентських відзнак. На довірочних зборах дня 7. лютого 1898 р. «Січ» стає на німецьку сторону, осуджує заборону носити корпораційні відзнаки «як порушення академічних та громадянських свобод», а в другій точці резолюції зясовує своє відношення до славян, заявляючи, що «провідники славянського академічного руху, передовсім чехи й поляки, не дають запоруки, що

стоятимуть в обороні ісповідних, політичних і національних свобод, бо їх заступники в державній Раді в дискусії о галицьких виборах голосували за brutальним гнетом Русинів».

Яена річ, що по такій резолюції зірвано всякі взаємини з польським та чеським товариством, а так само з москвофілами, яким на цей раз заборонено вступ до льокалю «Січи». Після цих подій життя «Січи» пливе спокійнішим руслом аж до самої сецесії. Богато уваги присвячується внутрішнім справам, відчитам і бібліотеці.

«Січ» не відзискала вже більше такої провідної ролі в життю українства, яку мала в роках 1870 — 1877, ані такого великого впливу на розвиток молоді в Галичині, як це було у 80-их, а по части також в 90-их роках. Ще раз вибивається вправді товариство на чолове становище в життю академічної молоді, але лише на короткий переходовий час.

3. «Січ» в ролі льокальної організації (1901—1914).

Осіньню 1901 р., отже ще до сецесії, оживляється значно діяльність товариства з приїздом невеликої групи львівських студентів. Засновується научний кружок, який дає відчити не лише в «Січи», але й в новоутвореному робітничому т-ві «Поступ», відтак в товаристві «Родина» та інших.

З політичних справ найбільше актуальною стає справа українського університету у Львові, що є пружиною цілого студентського руху галицької молоді на довгі-довгі роки. В 1901 р. вона доводить до небувалого загострення: спричинює бойкот львівського університету, і вихід (сецесію) з нього українських студентів, що розбиваються по високих школах Відня і Праги. Приїзд сецесіоністів (12. січня 1902 р.) побільшує відразу ряди січовиків, хоч по правді лише мала частина записується у члени «Січи». Для пропаганди університетської справи підготовлюється велике прилюдне віче, яке однак поліція забороняє, так, що віче скликується під покришкою загальних зборів «Січи».

Для піднесення внутрішнього життя сецесіоністи причинилися не богато. Вся їхня увага звернена була на пропаганду цієї справи, задля якої вони й опинились на чужині. Впрочім, вониж самі знали, що приїхали тільки на короткий час, тому й не вязалися надто з «Січею» і не ангажувалися в організаційній праці, яка вимагає деякої тяглости. І справді, вже з кінцем літнього семестра, сецесіоністи вертають в Галичину.

По їхньому виїзді діяльність т-ва пішла живим темпом, так, як це вже передтим заповідалося за головування Т. Меленя і д-ра Р. Перфецького. Попри згаданий научний кружок, основується січовий хор, який влаштовує кілька концертів і низку відчитів з області музики. Богато праці вкладає «Січ» в бібліотеку, яку пізніше реорганізують Индишевський та М. Січинський. За них висортовано цінніші книжки й дублети і виміняно в Науковому т-ві ім. Шевченка за його видання. Крім того пере-

дає «Січ» свій взірцево впорядкований архів цьому товариству, щоби в той спосіб зберегти цінні записки, документи й протоколи з перших десятиліть «Січи».

Серед такої праці відсвятковано 40-ий ювілей товариства скромною, але сердечною вечіркою. Крім того виходить другий імпонуючий ювілейний альманах під редакцією д-ра З. Кугелі й М. Чайківського, в якому між іншим уперве зібрано історичні огляди майже всіх українських студентських товариств та гуртків.

З політичних акцій «Січи» помітні є загальні збори у справі італійського університету (1909 р.), на яких ухвалено резолюцію за оснуванням італійського університету в Трієсті.

Міжтим, кількість українських студентів у Відні постійно збільшується і перестарілий статут вже не заспокоює потреб організації та не відповідає вимогам хвилі. «Січ» поновляє старання про зміну статута і вкінці, по числених відмовах та відкликах до міністерства, австр. влада дає згоду на новий статут (3. квітня 1911 р.). Від цієї хвилі «Січ» стає формально студентською організацією, тобто такою якою вона в дійсності була від самих своїх початків. На основі нової організаційної форми вільно членам «Січи» гуртуватися в окремі фахові секції. Не шкодить згадати, що деякі з товаришів не ждали аж на офіційне призначення статутів, так приміром січовики, студенти Вис. Земельної Школи, ще в 1903 р. заснували свій гурток «Земля».

Маркантною подією в життю «Січи» являється утворення ідеологічного гуртка під назвою «Кружок ім. М. Драгоманова» (1913 р.). Мета цього кружка «образувати членів у всіх областях науки, а головню у суспільно-політично-економічній». Цей факт свідчить, що ідеологічні тертя поміж січовиками дійшли до такої стадії, в якій відчувається потребу повести свої домагання організованим шляхом. Проте, боротьба світоглядів ведеться в «Січи» в дуже культурних і товариських формах.

Два предвоєнні роки (за Біляка і Гаморака) треба зачислити до найбільше корисних. Научний кружок влаштував у одному лише 1913/14 адм. р. 54 відчити в різних українських віденських т-вах.

Дуже живо відгукується «Січ» на всі громадянські справи, переводить збірки на «Рідну Школу», на видавничий фонд львівських «Шляхів», складає свою лепту на «Потреби України» й організує в 1913 р. віденську «Стрілецьку Дружину».

Воєнна хуртовина перериває цю скромну, але совісну й муравлину працю і робить великий вилім в організаційній праці «Січи», кидаючи товариство та його членів у крутіж бурхливих подій світової війни.

4. Чотири роки світової війни (1914—1918).

Виїжджаючи літом 1914 р. на ферії з побажанням доброго відпочинку — січовики й не думали, що цим разом «вакацій»

треватимуть довгі роки і що перебудуть їх у військовому однострою з крісом у руках верстаючи безчисленні боввища Європи. Перебудуть?! Хто перебув, а хто й не вернув уже більше.

Не думали й виділові «Січи» на останньому передферіальному засіданні управи, що слідуюче відбудеться аж в останніх днях листопада. Та ще й в яких обставинах! Ось, що читаємо про це в протоколі того першого «воєнного» засідання: «... Наслідком воєнних подій припинилося нормальне функціонування товариства. Голова приїхав 30. жовтня, секретар кілька днів передтим. Під той час льокаль товариства зайнятий був українським рятунковим товариством для збігців з Галичини і Буковини. Зі старих членів було у Відні не більше десяти, ... з виділових голова й газетяр. Перебував якийсь час секретар т-ва Вол. Тимцюрак, резервовий фенріх, ранений під Галичем, однак по короткім побуті виїхав на Угорщину... Про організацію та скликання Зборів годі було й думати. Приходилося навіть розбивати замки в січових шафах, бо ці виділові, в яких були ключі, не могли вернути.»

В тих виїмкових відносинах приноровлено виїмкові зарядження, не конче точні з буквою статутів.

З поміж студентів, які з тисячними масами українських збігців опинилися у Відні, кооптовано виділових для «доповнення» управи, приймається нашвидку нових членів і щойно в цей спосіб сяк так підлатано формалістику потрібну для відбуття загальних зборів.

Перші «воєнні» збори носять на собі теж всі признаки того надзвичайного часу. Майже всі присутні — новики. Перед самим відкриттям зборів виголошує політичну промову Скоропис-Йолтухівський, передаючи привіт від «Союза Визволення України». У звіті голови, що націхований повним розумінням хвилі, віддано честь пам'яті першого січовика поляглого під прапором УСС., студ. медицини Ілярія Бровка.

Здавалося, приходить момент нового здвигу віденської «Січи». Аджеж крім неї не було тоді ні одної української студентської організації, ні на українських землях, ані поза ними. «Січ» одинока репрезентантка молоді, перед нею шлях великих та важких завдань! — Всі беруться до горячкової праці. Вже в лютому 1915 р. переноситься т-во до нової обширнішої домівки з найкращими плянами.

Надто скоро показується, що всі ці наміри мають одного грізного ворога — війну. Два рази в рік, а то й частійше, відбуваються військові перегляди і після кожних десятки товаришів мусить опускати «Січ» та йти на воєнну службу. Члени «Січи» змінюються що кілька місяців, перепливають швидче бистрих хвиль гірського потоку. Відбуваються одні збори за другими для вибору нової управи, бо члени «старої», що ще не встигла забратися до праці, відійшли або відходять до війська.

В таких обставинах не помагали й найкращі наміри січови-

ків, всяка суцільна організаційна праця була з гори засуджена на невдачу.

До тої найважливішої перешкоди приходить ще інша, теж не підрядна, фінансова скрута молоді, відтятої від рідні воєнними фронтами в Галичині й на Буковині. Запомоговий комітет для збігців стає їй вправді в пригоді, але якраз ці матеріальні справи забирають дуже багато часу й викликають цілу низку конфліктів у нутрі товариства і на зовні. Деяке успокоєння настає щойно в 1916 р. і тоді праця в т-ві оживляється та приносить більші успіхи.

Идуть численні відчити в «Січі» та інших т-вах, засновується секція січовиків-філософів і медиків, продовжується акція помочі раненим жовнірам у віденських лічницях і т. п. Западає лише «Драгоманівський Кружок», який найбільшу діяльність розвинув літом 1915 р., а це з приводу відїзду багатьох його членів з Відня. Кілька театральних вистав влаштує новозаснований «Драматичний Кружок».

«Січ» забирає голос у загально-національних справах, ухвалюючи поклик до політичних провідників у справі заложення Загальної Української Ради. Згадаємо тут і про великі протестуючі збори проти відокремлення Галичини, що відбулися 5. грудня 1916 р.

В тому ж часі мав місце інцидент, що серед січовиків викликав велике обурення й огірчення. Головна Бюва Управа УСС. у Відні, видає денний приказ, яким забороняє січовим стрільцям ходити в «Січ», а це з причини політичних та агітаційних відчитів у товаристві, в яких буцімто «підноситься думки і погляди противні основній ідеї Січових Стрільців». Всі намагання управи «Січі» відкликати цей наказ та його діймаючи й нічим неоправдані закиди — остали без успіху. Мовляв, раз написано, так пропало, цеж військо. Так і залишився цей закид і цей наказ на папері, з такоюж паперовою силою.

З вибухом російської революції картина січового життя значно змінюється. Бурхливі події на землях Великої України стають одиноким предметом думок, дискусій і балачок на «Січі». З ентузіазмом приймають січовики до відома утворення студентської ради в Києві й на зборах дня 24. квітня 1917 р. живо дискутують над змістом привітної телеграми. Кожний бажає дати вислів тим своїм думкам, яких не вільно було надто голосно висказувати. Після палких промов аплявзом та повстанням з місць приймають збори оден з проєктів (Ів. Німчука), який наводимо в цілості для характеристики цього моменту:

«Українське студентство всіх вищих шкіл Відня зібране дня 25. квітня ц. р. в товаристві «Січ», витає горячо повстання центральної організації «Головної Української Студентської Ради» в Києві та бажає їй найкращих успіхів у праці над організуванням всего українського студентства для повного національного визволення українського народу».

З цього моменту, під впливом творення української держави над берегами Дніпра — починається ірредентистична акція галичан серед австрійських військових, в якій січовики беруть живу участь. Делегати «Січи» обговорюють з представниками УСС та австрійських старшин-українців справу розв'язання січового легіону, як інституції вже перестарілої та в цей момент зайвої.

Дня 3. грудня відбуваються сходи січовиків, на яких ухвалюється резолюція, що найвищою владою для всіх українців є Центральна Рада в Києві. На донос польської львівської поліції, в якій руки попали письма з цією постановою, переведено в «Січи» і в приватних мешканнях кількох виділових трус. Віденська поліція забирає всі ділові книги товариства (навіть бібліотечні каталоги!), січову переписку й всі інші документи, а проти учасників зборів заряджує слідство за злочин «головної зради». Цілу діяльність «Січи» застановлено. Щойно нові політичні події, а саме берестейський мир та визнання Української Республіки, кладуть кінець тим новим репресіям. Слідство застановлено, поліція віддає всі сконфісковані документи й протоколи, за виїмком кількох письм, що відносяться до самого слідства, і «Січ» дня 20. марта 1918 р. відновляє свою діяльність.

Саме в час цих змін і перемін, серед таких непривітних відносин — прийшов 50-літній ювілей товариства. Про традиційне його відсвяткування не могло бути й бесіди так, що цей момент пошановано лише згадкою на загальних зборах.

Тодішні управи «Січи» багато уваги звертають на вшанування пам'яті поляглих товаришів. На жаль, численні часописні зазиви й комунікати не знаходять серед загалу ані тоді, ані пізніше найменшого відгуку. В протоколах «Січи», крім згаданого І. Бровка, стрічаємо ще імена таких погибших січовиків: Теофіль Мелень, Сильвестр Глібовицький, Курівець і Лукач. На ніщо не здалися так само й пізніші старання — по нинішній день не сповнено супроти погибших за волю свого народу українських студентів товариського і громадянського обов'язку.

5. Визвольна війна. Занепад «Січи» (1919—1920).

Під кінець т. зв. світової війни не багато вже було у Відні січовиків. Більшість студентів, якщо не служила при війську, вже в попередніх роках відплила до Галичини. Над цими що остали, ваготіло марево загальної тоді матеріальної скрути, яке не дало як слід розвинути організаційної праці.

Наближаючий розгром австрійської монархії знайшов свій відгомін серед невеличкого тоді гуртка членів. Під кінець 1918 р., ще в жовтні, відбуваються два віча січовиків, а крім того велике віче цілої віденської кольонії, влаштоване 1. листопада в домі товариства «Січ». Винесені на цих вічах постанови не занотовані на жаль в протоколах так, що про них нічого ближче не знаємо.

В днях листопадового перевороту змінок січовиків зани-

мається цим, чим взагалі можна було займатись тоді на віденському терені. Дає поміч і поради цим непроглядним масам українських жовнів, що з розгромлених фронтів, головню з італійського і балканського, вертають через Відень домів. Всі члени товариства, не більше кільканайцяти студентів, держать постійні дижурі на всіх віденських залізничних двірцях, виловлюють з посеред ріжношеретного натовпу військових-українців і збирають споневіряних тодішними жахливими умовинами комунікації, голодних та обідраних, приміщуючи їх в українській переходовій станиці.

Роблено цю важку службу в таких страшних умовинах і з такою самопосвятою, що оден зі січовиків, студ. мед. Іван Бойко, паде її жертвою.

Не багато було тоді січовиків, тай це самі невійськові, але й вони дишуть подихом цієї могутньої хвилі й тільки про це мріють, щоби як найшвидче дістатися до визволеної Галичини і там доложити своїх рук до великої будівлі Української Держави. Скликується збори, щоби розв'язати «Січ». Аджеж на віщо здалося вже товариство, коли «приходиться нам, чи не всім, покидати Відень і вертати у Рідний Край» (з промови голови на зборах 7.V. 1919)?

Тодішні події на західних наших землях перечеркнули ці добрі та ідейні наміри жмінки січовиків. Вона не ліквідується, а навряд, стає цим осередком при якому зачинає гуртуватися велика кількість студентів-старшин, що напливають разом із хвилею нової політичної еміграції.

Починаючи з другої половини 1919 р. ряди січовиків збільшуються новими членами, в першу чергу збігцями з польських таборів полонених та інтернованих. Пізнійше прибувають полонені з Італії, інтерновані з Чехословаччини, а згодом велике число «тухольців».

Протестуючі збори 2. листопада відбуваються при участі численних представників політичної еміграції і делегатів чеської, югославянського й жидівського студентства. Заложено протест «проти польської влади у Східній Галичині, яка опирається на багнетах і тому ніколи не буде нами признана за правну підставу до мирного співжиття з польським народом» (перша точка резолюції).

Проектується в томуж часі заснувати у Відні або в Празі український університет, делегат «Січи» збирається в дорогу до Кам'янця для роздобуття відповідних фондів, але цілу цю акцію, як і багато інших плянів, розбиває кам'янецька трагедія.

Події на Великій Україні зв'язані з розбиттям зглядно ослабленням українських армій, роблять на цілій політичній еміграції пригнобляюче вражіння, викликають зневіру і апатію та відвертають її увагу від всякої праці на довгий час. Це хвилини найбільшого упадку духа також серед січовиків, які тривають майже до кінця 1920 р.

6. Велика політична еміграція. Зріст «Січи».

Життя «Січи» підноситься й доходить до значного розквіту в роках великої політичної еміграції (1920—1925), викликаній заняттям українських земель ворожими арміями. Правда, діяльність товариства в тих часах не є цілком нормальна, тобто така, яку ми привикли бачити в студентських організаціях в мирних обставинах. Але по правді, відносини цих часів були дуже далекі від нормальних.

Вже в 1920 р. Відень стає великим осередком української політичної еміграції. Пребуває тут велике число передових українських діячів, учених, письменників, дипломатів, політиків і військових. Повстає ціла низка установ, з менше чи більше політичним підкладом, засновуються числені видавництва, розвивають свою акцію різномастні угруповання і т. п. Богато з того всього зборів, дебат, бурхливих дискусій чимало місця займали взаємні обвинувачення, мовляв, не я, а ти винуват у нашій руйні...

Коли ми вже при політиці, так згадаймо про такі справи, як наради над цим, чи висилати «Січи» своїх делегатів до Всеукраїнської Національної Ради (очевидно віденської), або на засідання закордонної групи УНРади, які забирали багато цінного часу й заповняли зміст не раз кількадевних зборів.

Мимо всього йшла також жива організаційна праця і захоплює з дня на день ширші круги молоді. Літом 1922 р., коли «Січ» нараховує найвище досі і мабуть після цього, число членів (398), поширюється статутіві рямці. При «Січи» відновляють свою діяльність давні фахові секції, а крім того повстають нові, з яких одна лише «Секція Експортівців» має понад сотню членів, так, що винаймати мусить для себе окремих льокаль. Крім цього засновуються нефахові групи, як руханкова, гурток студенток, а з ідеологічних «Драгоманівська Громада» (утворена з комуністичного гуртка), пізніше ще група націоналістичної молоді. Майже при кожній з тих секцій чи гуртків існує окрема бібліотека, з яких найбільша «Землі» (звич 200 чисел), а найцінніша своїми научними книгами бібліотека «Гуртка Медиків».

Не хочемо обтяжувати цієї статті подробицями¹⁾ праці в товаристві за ці роки. Про її розміри найкраще свідчитиме цих кілька дат, які відносяться до самої «Січи» як такої і не обіймають діяльності поодиноких секцій.

Рік	Письм		Відчитів	Визичено книжок	Користало з бібл. осіб
	увійшло	вийшло			
1920/21	65	39	21	?	76
1921/22	131	151	27	623	122
1922/23	200	114	20	756	97
1923/24	106	52	48	808	64

¹⁾ Повнища історія «Січи», головню за останнє 20-ліття, поміщена буде в «Ювілейному Збірнику». —

Ці дати не говорять очевидно про такі справи, як впорядкування занедбаного підчас війни та сильно порушеного ревізіями архіву, заложення січової хроніки, виготовлення підручного бібліотечного каталогу і багато інших. Попри це йде жива праця біля влаштування традиційних вже шевченківських свят, листопадових роковин (перші 1921 р.), концертів та вечериш. Окремо мусимо згадати «Драматичний Гурток», що построїв 11 вистав, між тим цілком не летку на аматорські сили «Брехню» Винниченка. Так само згадати про січовий хор, що в 1923/24 рр. стояв на вершку своєї слави (директури Ів. Охримовича і Л. Туркевича), який між іншим виступав зі своєю програмою українських пісень у святочній сали віденського університету. Тоді у перше лунали наші пісні також в мурах старезного Стефансдому.

Старанням науково-літературної секції при «Січи» появляється 1921 р. місячник «Молоде Життя» (ред. І. Федів). Три роки пізніше малий гурток січовиків видає сатиричний часопис «Єрстик» (6 літографованих чисел).

Атентат на польського міністра Скірмунта, в якому бере участь оден січовик (Дереш), дає віденській поліції нову притоку до ревізії (24. травня 1922 р.). Знову забрано книги й переписку товариства, переслухано голову й одного виділового, та кінець-кінців справа на тому й залишається.

Розміри цієї праці можемо оцінити щойно тоді, коли згадаємо, що найбільше часу забирали т-ву економічні справи, тобто роздобування фондів на прожиток для більшости січовиків. У цих часах загальної руїни й постійної девалюації були це завдання дуже важкі й відповідальні, що й бачиться з численних протокольних записок. Спершу займається матеріальними справами сама управа «Січи», відтак економічний референт з окремою економічною комісією, аж пізніше переноситься це все на окремі організації. Засновується Українське Т-во Прихильників Освіти, яке під довголітнім головуванням проф. Ст. Дністряньського розвиває живу діяльність, допомагаючи сотням студентів до покінчення університетських студій. За почином п. інж. Безкорвайного повстає «Українська Студентська Самопоміч» при т-ві «Січ». В обох цих організаціях увесь, або майже увесь тягар праці спочиває теж на раменах членів «Січи».

Згадати про ідеологічні тертя в самій «Січи». Подавляюча більшість січовиків стоїть на загально-національній платформі, на якій домінує одно — ідея української національної державности. Партійні погляди, які війна взагалі сильно позатирала, не є серед цієї більшости скристалізовані. Нічого в цьому дивного, коли взяти під увагу, що вона живе ще тим могутнім подихом короткої але повної національної волі, який все проче відсунув на бік, як мало суттєве. І мабуть це пережите доводить її до різних часами сутичок з її січовими ідеологічними противниками — комуністичним гуртком, а відтак його наслідницею «Драгоманівською Громадою». Провідники цієї останньої не проявили надміру такту в засобах ідеологічної боротьби. Про це свідчить

хочби такий факт, як вічева промова одного з них над одкритою могилою одного з січовиків. Що такі і цій подібні події доводять до викинення з товариства кількох громадивців, нічого дивного. Мимо цього й ці справи не булиб довели до остаточного розриву. Колиж громадивці виступили пізнійше з товариства (осінь 1924 р.) так дійсна причина того їхнього кроку лежала поза «Січею» і, здається, поза ними.

З позасічових справ підчеркнемо як найживішу діяльність товариства при організуванні пражського конгресу (1922 р.), що довів до оснування центральної студентської організації. В тісних зв'язках стояла «Січ» з кращими товаришами, стараючись облекшити важку боротьбу за огнище української культури. В 1923 р. січовики накладають на себе податок на львівські УВШ., пропагують справу в численних меморіялах, відозвах і т. п., та стараються на австрійських високих школах о признание й зачислювання студій УВШ., в численних випадках з позитивним вислідом.

Відносно взаємин «Січи» з чужими студентськими організаціями, то прийдеться згадати про поважніший конфлікт з жидівською «Юдеа», який ізза нетакту деяких провідників жидівської молоді довів до спонтанного виступу січовиків з жидівської мензи (листопад 1923). Дружні зносини навязано зате з литовськими студентами і з болгарськими, які продовжується й досі.

На цьому й замикаємо цей період безсумнівно найбільшого розквіту «Січи» за останні десятиліття. Нині, у змінених, спокійніших обставинах і при значно зменшеному через рееміграцію числі членів — вступає товариство в нову добу свого розвитку. Перед т-вом «Січ» стоять чисті ще сторінки історії, а політичні й інші обставини складаються так, що воно має нагоду записати їх згідно зі світлими традиціями своїх найкращих днів.

Андрій Жук.

Важний момент в історії Віденської „Січи“.

Віденське Товариство «Січ» займало і займає визначне місце в нашому національному житті, а його шістьдесятлітня історія, це кавалок історії нашого народу. За цих шістьдесят літ віденська «Січ» мала в своєму житті особливо важні моменти, що далеко виходили поза межі товариських, академічних і взагалі культурних інтересів та вдиралися в політичну область життя нашого народу, хоч Товариство «Січ» по суті ніколи не було і не є політичним товариством. На один з цих моментів хочу тут звернути увагу, з нагоди шістьдесятлітнього ювілею «Січи».

Майже від початків свого існування, протягом яких п'ятнадцяти літ, віденська «Січ» жила під ідейними впливами українців з був. Росії. Перше місце серед них займав М. Драгоманів. Але в середині сімдесятих років значний вплив на віден-

ських «січовиків» мав також С. Подолинський, мало тоді знаний, а тепер і зовсім забутий піонер українського соціалістичного руху.

Коли впливи Драгоманова на віденських січовиків обмежувались головню культурною областю, то Подолинський виіє тоді в життя «Січи» соціально-політичний елемент, з революційним наставленням. За почином Подолинського віденські «січовики» втягаються в круг інтересів тодішнього соціалістично-революційного руху на Великій Україні і в Росії взагалі. При їх участі соціалістично-революційні ідеї починають ширитись в Галичині.

З віденських «січовиків» найбільш активним співробітником Подолинського був О. Терлецький, довголітній духовий і фактичний провідник «Січи» сімдесятих років. При безпосередній участі Терлецького і під його псевдонімною фірмою Кістки появляються у Відні в 1875 р. перші українські соціалістичні брошурки. Це був початок ширших революційно-видавничих і політичних плянів Подолинського, базую для яких мала служити віденська «Січ».

Слідом за брошурками у Відні мало друкуватися українське періодичне видання, присвячене соціалістично-революційним справам. Редактором його мав бути Терлецький. Ініціатор цього видавництва, Подолинський, мріяв про утворення у Відні всеукраїнського і всеславянського соціалістичного центру.

Драгоманів був настроений в тих часах на чисто культурницький лад, до революційної діяльності відносився негативно, а до плянів Подолинського скептично. Одначе, дякуючи припадковому збігові обставин, якраз Драгоманову припало в уділ переводити пляни Подолинського в життя. Київська українська громада, за згодою і підтримкою якої Подолинський з Терлецьким розпочали видавництво брошур у Відні і мали видавати тут періодичний орган, поручила відтак це діло Драгоманову, коли той був звільнений царським правительством з посади професора університету у Києві і здецидувався по цім виїхати на еміграцію.

Женевські видавництва Драгоманова 1876—1882 років і взагалі його закордонна діяльність були реалізацією плянів Подолинського-Терлецького, але реалізацією чисто драгоманівською. Подолинський і Терлецький в тому участі майже не брали. Це доказ, що Драгоманів попровадив справу не по тому шляху, по якому хотіли її попровадити Подолинський з Терлецьким.

Подолинський був революціонером соціалістом активістом і мав на увазі *організований соціально-політичний рух на Україні, як практичне завдання дня*. Засобом для цього мали бути закордонні видавництва. Драгоманів був соціалістом-еволюціоністом, з анархістичним наклоном, культурником, поступеновцем і більше ученим, як практичним політиком. Тому його кілька томів «Громади» зробилися в деякій мірі ціллю для себе — магазинами наукових і публіцистичних розвідок, які мало хто читав. Ці розвідки були і тепер ще є великим нашим скарбом літературним, але ніякого руху вони тоді не викликали.

Взагалі між Драгомановим і Подолинським та Терлецьким

мусіли бути великі різниці в підході до поодиноких проблем, які висувало тодішнє життя, і в наміченні практичних завдань національної політики, бо однодумного гурта вони не створили. Терлецький по арештах 1877 р. зовсім усунувся від активної політичної роботи, не перестаючи опікуватися культурним життям «Січи». Подолинський паралельно до драгоманівських видань почав друкувати свої власні брошури і розвідки на соціально-політичні теми (Про хліборобство, ремесла і фабрики на Україні, Життя і здоров'я людей на Україні і т. п.).

Згадані видання Подолинського виходили при редакторсько-технічній допомозі Драгоманова, але це були видання Подолинського не тільки в тім значінні, що Подолинський був їх автором, а також в значінні відмінного від драгоманівських видань напрямку. Видання Подолинського, це були дуже важні і цікаві початки української соціалістичної літератури в марксівському дусі, коли драгоманівський соціалізм багато мав елементів анархізму.

Взагалі у Подолинського зберігалися весь час добрі приятельські відносини з Драгомановим, а на початку вісімдесятих років між ними наступило і деяке політичне зближення. Вислідом цього було видання так зв. періодичної «Громади», два числа якої вийшло в 1881 р., під спільною редакцією Драгоманова, Павлика і Подолинського. Це видання було звязане з пробами покликати до життя політичну організацію і було схоже на первісні пляни Подолинського-Терлецького з 1874-1875 років. Але хвороба ініціатора цього видання Подолинського і реакція в Росії після вбивства Олександра II. погребали ці пляни.

Арешти 1877 р. деяких віденських «січовиків», звязані з арештами українських соціалістів в Галичині, відбилися і на житті «Січи», воно на деякий час було підупало. Одначе «січовики» дальше підтримували живі звязки з наддніпрянськими емігрантами, а віденська «Січ» ще довгі роки відчувала на собі благодатний вплив перших українських революціонерів соціалістів Подолинського і Терлецького.

В проєктованому альманаху «Січи», в пам'ять шістьдесятилітнього її ювілею, маю намір подати близькі інформації про український революційний рух сімдесятих років і участь в тому рухові віденських «січовиків». —

Юрій Вітошинський.

Взаємини між Українським Академічним Т-ом „Січ“ і студенськими організаціями других народів у Відні.

Дивним дивом обмежувалися взаємини з чужинцями через довгі літа майже виключно до співпраці зі славянськими товариствами, мабуть тому, що німці, бачучи політичну безсильність

австрійських і російських українців не цікавилися аж до найновіших часів українським рухом.

Ідучи по вигідній лінії найменшого опору розбудовують січовики ті звязки, які до основи Т-ва «Січ» існували між тодішню старшою українською віденською колонією а Т-вом «Slovanská Beseda» та Slovanský Zpěvácký Spolek», і треба признати, що їх праця на тому ґрунті принесла українському народові відтак значні користи.

Оба ці товариства мали майже виключно чеський характер а велике слово у них мали галицькі москвофіли. Мимо перепон з боку цих останніх вдається січовикам познайомити членів тих товариств з українською стихією і виказати різницю поміж русинами-українцями та росіянами. Праця та принесла вже овочі в р. 1866, де то «Slovanský Zpěvácký Spolek» бере активну участь в концерті з нагоди V. річниці смерті Тараса Шевченка. Се Товариство і в пізніших часах не відмовлялося від співпраці в Шевченківських концертах, устроюваних Т-вом «Січ».

В тих часах були у Відні дуже улюблені так звані славянські комерси, на яких «Січ» витягнувши жребій» дати якусь точку чи то спів, чи то промову на політичну тему — використовувала цю нагоду для національної та культурної пропаганди. Часті та удачні виступи наших січовиків спопуляризували до тої міри імя нашого народу та Січи, що на всіх славянських комерсах та вечірках лише одних січовиків витано грімкими оплесками та гучним «Жівію Русини!». Ці тісні та сердечні взаємини провадять до щораз дружнішого співжиття зі славянами, і так дає «Січ» в р. 1883. у своїй домівці захист сербському Т-ву «Зора», а в рік пізніше «Кружку студенто́въ изъ Россіи». Крім того працює «Січ» з початком 80-тих років над «Славянським Альманахом», котрого видачу заборонює віденська поліція задля статей М. Драгоманова.

Та дружба з славянами проявляється не тільки в товариським життю, але також і в політичних справах, де не раз ціла тутешна славянська колонія боронить Т-во «Січ» та осуджує поступок її противників, як на примір кампанію польського Т-ва «Ognisko», яке в 1890 р. накинулося на січовиків за це, що не хотіли брати активної участі в справі основи катедри славянської історії на віденському університеті.

З часом остигає цей сердечний звязок поміж «Січ'ю» а славянами через різні протиукраїнські виступи їхніх послів у австрійському парламенті. Вправді неодну ще вечірку устроюють січовики спільно з другими славянами, але старого приятного духа нема, бо в тих часах розеднує австрійських славян згадана парламентарна політика їх послів. Найбільше причинилися до зірвання цих приятельських звязків криваві вибори в Галичині в року 1897, де чехи а за ними всі інші славяни стають по стороні поляків. Після цих подій охоплює велика нехоть усіх січовиків до славян та до славянських рухів і щойно в тих часах настає більш замітне зближення до німців, котре покищо ви-

словлюється в резолюції з дня 7. лютого 1898 р. в справі пошення студенських відзнак. Зміст цієї резолюції є слідуючий:

«Руська академічна молодіж у Відні заявляє, що не може солідаризуватися з рухом славянських студентів з отсех причин:

1. Події в Празі вважаємо не за борбу германізму з Славянщиною, але за гнет німців зі сторони чехів, а видану там заборону носити корпораційні відзнаки за порушене академічних і громадянських свобод. 2) Провідники славянського, акад. руху, передо всім чехи і поляки, не дають нам запоруки, що стоятимуть в обороні ісповідних, політичних і національних свобод, бо їх заступники в Раді державній в дискусії о галицьких виборах голосували за brutальним гнетом русинів і тепер ще виступають як найгорячіше за автономією країв, суперечною з нашими народними інтересами».*)

Розуміється, що така ухвала мусіла стати предметом завзятої полеміки не тільки в нашій, але також і в чужій, німецькій та славянських пресах, тим більше, що стояла в противенстві до загально-славянської резолюції, яка вийшла поза плечима Січи під фірмою усіх славянських товариств у Відні.

Свою, до Славян негатиwну політику продовжує Січ аж до сецесії. Зразком сего непримиримого духа нехай служить виступ Січи з комітету для влаштування свята в честь Пушкіна, зі слідуючих причин: «В виду сего, що ми не можемо відказати жадному членови комітету рівних прав членських і тим самим наражаємось на евентуальність, що до керми прийдуть люди, котрих ми вважаємо ренеґатами, дальше тому, що репрезентована всеславянська ідея, що голосить загибель слабших славянських народів є діаметрально противна нашій славянській ідеї, що віщує кращу будучність усім, навіть найменшим славянським народам, загальні збори Січи рішають виступити з комітету».**)

Та за час сецесії відносини зі славянами покращали й Січ находить зрозуміння і піддержку у ліберальних та клерикальних славянських Т-вах, а саме: «Akademický Spolek», який є о пів року молодший від нашої Січи, «Zvonimir», «Danica», «Зора», «Slovenia» та другі, пр. «Кружокъ студ. изъ Россіи». — Все таки бачучи, що славянська дружба дуже хитка і ефемерична, шукають січовики за новими союзниками. Речником цего напрямку був Роман Сембратович, який вів наше Т-во у 1899-тім році. Цей письменник-журналіст, одна з наймаркантніших постатей тодішнього політичного життя Галицької України, бере на себе розпочату Драгомановом роботу обзнайомлення Європи з нашими справами і видає разом з послами Б. Яворським і др. А. Косом півмісячник «Ruthenische Revue» — у німецькій мові. Це була перша цього роду спроба у нашій політичній борбі. Сембратович стає головним редактором цего політичного журналу і співпра-

*) Гл. «Січ». Альманах 1868—1908. «Історія Січи» — др. З. Кузеля.

**) loco cit.

цює у таких поважних німецьких часописах як: «Vossische Zeitung», «Frankfurter Zeitung», «Neues Wiener Journal», «X — Strahlen» і «Volksstimme».

Сембратович поборює безцеремонно панславізм і неослявізм, виказуючи їх нещирість і фарисейство, але неоправдано закинуто йому славянофобство. — Проти цього закиду досить покликатися на цей факт, що майже на передодні своєї смерті, яка наступила дня 8. січня 1906 р., основує разом з проф. Т. Г. Масариком при співучасті посла Кронаветтера і п. Люкіяна Брунера політичне Т-во «Nationale Autonomie», яке поставило собі за задачу — перебудову Австрії у національно-автономістичному дусі.

Після світлого періоду за часів головування Р. Сембратовича Січ, о скільки ходить о пропаганду між чужинцями, не виявляє до початків світової війни замітнішої діяльності. Одиноким виімок становить велике віче славянських і німецьких студентів, яке відбулося дня 10. II. 1907 р. в справі арештовань наших студентів у Львові.

Воєнна хуртовина пірвала і ті звязки, які осталися, так що нова повоєнна генерація мусіла починати роботу налаштування звязків і співпраці з чужинецькими студентськими товариствами.

По довгих переговорах основує Січ дня 29. травня 1921 разом з чехами і югославянами «Клюб Славянських Студентів» («К.С.С.») на слідуючих умовах: 1) Всі члени цього клубу стоять на платформі політичної та культурної самостійности цих націй, яких представники є членами клубу. 2) Всі ново-вступаючі члени мусять зясувати своє відношення (з політичної точки погляду) до тих членів, які цього забажають.

На підставі тої другої точки ставлять українці при вступі поляків такі умови: зложити заяву, що 1) признають кожній нації право на самостійну державу, 2) не годяться з ворожим до українців становищем польських студентів у Львові. Тому що поляки на ці услів'я не хотіли згодитися, не прийнято їх в члени товариства, якого провід переходить у руки українців. — Та тяжке положення нашого народу під панованням чужинців відбивається відемно і у зовнішнім життю віденської Січі. Клуб занепадає і остаточно зліквідовано його в 1923 р.

В три роки пізнійше виринає у Відні знова думка заснувати загально славянський Союз, але вже не на національній а на організаційній базі, значить, що кожне Т-во, член цього Союзу, має право вислати на пленум С.С.С. 3. своїх представників, з яких один входить до віділу Союзу. Ідея такої конструкції Союзу вийшла від болгарів, які хотіли в той спосіб уможливити македонцям вступ до Т-ва. Та не вдалося болгарам виминути національного питання. Видвигнули його серби, які зробили своє приступлення до Т-ва залежним від заяви македонців, до якої нації вони себе причислюють. І коли македонці признали, що їх народ належить національно до болгар, то серби відказалися від членства у С.С.С. До цього Союзу належать болгар, чехи,

македонці, поляки і українці. Самозрозуміле, що Січ при вступленні до Союзу кермувалася не якоюсь ідеєю славянського братерства, а просто увійшла до нього задля пропагандистичних цілей, під кличем «один славянин не сміє гнобити другого славянина». Цікаво, що Січ ані перед заснованням ані по заснованні Союзу не зустрілася з якоюсь протиакцією з боку польського Т-ва «Ognisko», яке є членом С.С.С. — Противно бачиться у поляків, поминувши кілька малих перепалок, тенденцію уникати всяких конфліктів і тому мабуть репрезентантами їх у Союзі є майже виключно не войовничі галицькі поляки а познанці і варшавяки. Мимо цього не удержують українці з поляками поза С.С.С. ніяких хочби тільки товариських зносин.

З огляду на те, що між болгарами, македонцями і українцями завязалися дуже приязні відносини, остигли були зовсім дружні взаємини з югославянами. Сьогорічній управі вдалося одначе реститувати ці давніші добрі звязки, так що Січ на своїм ювілейнім Академії-Концерті могла повітати крім чехів, болгарів і македонців також югославян. — Є повна надія, що югославяне у короткому часі стануть членами С.С.С., бо їх відносини до болгар а навіть македонців видимо покращали.

Росіяне до С.С.С. не належать, бо дійсних росіян у Відні майже нема.

Незвичайно приязні зносини, які сміло можна назвати братніми, удержує Січ з литовцями, з якими лучать нас спільні політичні інтереси. Між Січею а литовським Т-вом «Lietuvin Studentu Draugija» панують живі товариські зносини, устроюються взаємні відчити і т. д.

Вкінці годиться згадати про наші відносини до господарів Відня. Взаємини з німцями побудовані на більш реальній основі, а саме на спільнім економічнім інтересі. Економічна секція Т-ва «Січ» і господарський відділ найбільшої організації німецького студентства «Deutsche Hochschulkammer» т. зв. «Wirtschaftsamt» ведуть спільно роботу кравецьку, шевську, фризисерську і др. та дають заробіток бідному студентству обох народів. В признанні великих заслуг німецької Гохшулькаммер і голови Віртшафтсамту у розбудові дружних відносин між німцями і українцями іменувала їх економічна секція Січи «Самопоміч» з нагоди 60-літнього ювілею Січи почесними членами «Самопоміч».

Кінчаючи сей огляд, ми Січовики увірені, що скермували взаємини з чуженецькими студенськими організаціями на правильний шлях і що та скромна пропагандистична робота не промине безслідно.

ПРИВІТИ.

З приводу 60-ліття наспіло на руки Ювілейного Комітету много привітів від різних інституцій, організацій, товариств і прочих установ. Зогляду на велике число обмежуємося лише до їх вичислення, подаючи до загального відома, лише кілька привітів.

Львів: Наукове Тво ім. Шевченка, Тво Просвіта, Музичне Тво ім. Лисенка, Тво «Сокіл-Батько», УНДО, Тво «Луг» враз з редакцією «Вістей з Лугу», Тво Прихильників Освіти, Українське Лікарське Товариство, Учительський Збір Вищого Музичного Інституту ім. Лисенка, Львівський Боян, Тво українських студентів техніки «Основа», Українське Технічне Товариство, Студенська Громада, Український Улад Старших Пластунів.

Краків: Українська Студенська Громада, Корпорація Українських Студентів «Сян».

Варшава: Українська Студенська Громада.

Прага: Український Університет, ЦЕСУС, Український Академічний Комітет, Українська Академічна Громада.

Пшібрам: Кружок Українських Гірничих і Гутничих Студентів «Каменярі».

Подєбради: Українська Господарська Академія.

Брно: Українська Студенська Спілка-філія.

Відень: Українське Тво Прихильників Освіти у Відні, Земля — секція при Тві «Січ», Українське Робітниче Тво «Єдність», Український Жіночий Союз, чеське студенське Тво «Академіскý Spolek», Литовське Студенське Тво.

Лєобен: «Молот» — Тво українських гірничих студентів.

Грац: Українське Академічне Тво «Січ».

Німеччина й Данціг: Український Науковий Інститут, Українська Громада, Союз Українських Старшин в Німеччині, Спілка Студентів Українців в Німеччині, Союз Українських Студентів Німеччини і в. м. Данцігу, Українське Студенське Тво «Зарево», Українська Студенська Корпорація «Галич», Союз Українських Студентів «Основа», Тво українських студентів високих шкіл «Чорноморе».

Крім цього наспіло коло сотні привітів від приватних осіб — колишніх Січовиків та «січових дідів».

«Наукове Товариство ім. Шевченка у Львові переслало сердечний привіт Товариству «Січ» у Відні з нагоди 60-літніх роковин заснування і бажає, щоби воно й надальне виховувало Мужів науки, Письменників і суспільних Діячів, яких значне число вийшло досі з поміж його членів. Нехай живе і росте віденська Січ, як культурний осеред українського громадянства».

Др. К. Студинський — голова, Др. Цегельський — секретар.

«Найстаршій українській студенській організації, що на протязі свого 60-літнього безперервного існування була не тільки взором, але й пропагатором організаційного принципу

серед українського студентства та співорганізатором Центрального Союзу Українського Студентства — шле Управа Централі в день великого Ювілею Січ — найщиріші побажання дальшої успішної праці.» *Орелецький — президент, Бойків — секретар.*

«Іменем Українського Університету в Празі, Українського Академічного Комітету для міжнародної інтелектуальної співпраці а також моїм власним — пересилаю з нагоди 60-літнього ювілею, сердечне привітання для вельми заслуженого Академічного Товариства «Січ», що відіграло таку важну роллю в історії духових стремлінь цілого ряду генерацій української молоді. Бажаю Хвальному Товариству і дальшої успішної праці для добра і слави Українського Народу.» *Проф. Др. О. Колесса, Ректор Українського Університету, голова Українського Академічного Комітету.*

«Український Науковий Інститут в Берліні вітає славне Товариство «Січ» з його 60-літнім ювілеєм і бажає надалі піддержувати славні традиції його блискучої минувшини». З великою повагою, *Директор Інститута, проф. Д. Дорошенко.*

«Дорогі Товариші, Наш Союз «Основа» — об'єднання усього українського національного студентства в Данцігу шле на свято 60-літніх роковин заснування Вашого Товариства свій найщиріший привіт». З товариською пошаною, *Остан Крушельницький — голова, Роман Мацюрак — в. з. секретаря.*

«З приводу 60-літніх роковин заснування Українського Академічного Тва «Січ» у Відні маємо честь переслати Вам щирий привіт. Товариство «Січ» держало все високо національний прапор і плекало серед своїх членів українські національні ідеали. З поміж його бувших членів вийшло багато наших національних діячів на народньому полі й мужів науки чи мистецтва. Нехайже й надалі плекає студенька молодь, згуртована в Січі народнього духа серед своїх членів і старається спопуляризувати українські ідеали також серед заграничного світа. Ще раз щирий привіт і щастя Боже й надалі!» *Ол. Серойчківський — голова, С. Яблоновський — секретар.*

«Нашій жвавій «Січі» в 60-ліття живої діяльності сердечний привіт враз з щирими бажанням дальшої успішної діяльності праці на далекій — ах! тепер надто далекій чужині, а поодиноким Товаришам Січовим щасливого повороту на рідну визволену Україну.» *Юліян Романчук.*

«Панове Товариші! З нагоди 60-літнього Ювілею Товариства «Січ» вітаю Вас щирим серцем і згадую свої молоді літа і давних товаришів. Ідеї і мрії 70. і 80. років, зацеплені Товариству Драгомановим і Терлецьким старалися ми тогочасні «піоніри» переводити в своїм життю і зацеплювати в галицьке громадянство. Дещо прийалося з того. Нова генерація мусить вносити нові ідеї. Хоть я старий, а все таки вірю в поступ людства. Не іде він скоками, такими, які хотілиби мати ті, що в даний момент заступають найновіші кличі, ідеї. Є на тій кривій верхи і долини, але все таки поступ іде поволеньки в гору. Так

оно і з державністю української нації». Здоровля Вас Всіх щиро.
Др. Я. Окуневський.

«В день 60-літнього Твого Ювілею, щирий привіт Тобі, славна Матери українських академічних товариств, сподвижнице національного відродження західньої вітки нашого українського народу. Серед найбільш навіть невідрадних обставин несла Ти цілими десятиліттями високо й видно смолоскип великих ідей, вселюдського поступу і побудованого на них воскресення нації в оков самозаперечення темноти і мертвеччини та важких пут рабства і неволі. Кожний період Твоєї діяльності, се період росту нашої національної свідомости; нашого національного відродження так як саме з Твоїх рядів виходили що найкращі будителі народнього духа, сіячі національної думки і національного та соціального пробудження і каменярі нашого національного визволення. І знова перед Тобою велике... превелике завдання до сповнення. По всенароднім нашим зриві, по славнім, хоч і короткім періоді власної української державности на західно-українських землях, настав період нашої смуги і поновного нашого поневолення. Хвиля народнього гніву проти найздників однак близька! І я вірю, що в перших рядах борців за волю не визвоєних ще західно-українських земель, найдуться якраз і в першій мірі Твої Січові члени, все січове Товариство. Цього бажаю Тобі в день Твого Ювілею, пересилаючи як найкращі привітання Тобі і всьому січовому Товариству». *Др. Роман Перфецький.*

«Хай живе українська академічна молодь, пістунка й реалізаторка визвольних ідеалів нації! Хай кріпшає її воля до чину! Хай буде слава січовому братству, що не сходячи з дороги поступу, держало й держить кріпко й високо прапор боєвих визвольних традицій нашого народу.» *Василь Цмайло-Кульчицький, бувший голова Тва «Січ» у Відні.*

«В дні великого свята незабутньої «Січи», що в днях великих мрій й годинах народнього смутку заступала нам Вільну Батьківщину, що гідно гартувала наші юні душі на важкий шлях — боротьбу в сумному Рідному Краю — щирий привіт шлють.» *Е. Пертин-Храплива, б. член і інж. Е. Храпливий, б. член. секретар і господар Тва «Січ».*

«Привіт Товариству з бажанням святкувати найблищий Ювілей серед кращих умовин життя і студій соборної української студенської молоді» — *колишній січовик Кедрин Рудницький.*

Т. Ясенчук.

Бібліотека „Січи“.

Трівкий і цінний здобуток віденської «Січи» це її бібліотека, якою члени товариства дорожили й дорожать мабуть більше чим усім прочим. Видко це з кожноточасних зборів. Нікого з управи товариства не потягають до так строгої відповідальности, як

саме бібліотекаря. Бувало не залишать на ньому й одної сухої нитки...

Заложення бібліотеки датується вправді від самого заснування «Січи», але справжню основу дали їй щойно Остап Терлецький та М. Драгоманів, своїми цінними жертвами. Тоді (1875-77 рр.) бібліотека підноситься зразу з 50 томів до 1307 чисел! Після слів Драгоманова в його австро-руських споминах, бібліотека «Січи» була тоді найбогатша в цілій Австрії на книги українські й російські, на всякий випадок не бідніща від славної книгозбірні пражського музею.

Часи світлого розвитку бібліотеки не тревали довго. Не допускали впрочім до її вдержання й консервування такі події, як нагінка у 1877 р., а пізніше розв'язання товариства. Підчас цих років пропало найбільше книжок. До цього долучувалася ще й наша відома несовісність у віддаванні визичених книжок... До таких осіб належали навіть визначні наші культурні діячі, яких реверси й досі залягають січові полиці, та яких імен не хочемо у цей момент і на цьому місці профанувати.

По кількох менших спробах зроблено основну перевірку й реорганізацію бібліотеки щойно за бібліотекарства Індишевського і М. Січинського (1905). Велику кількість книжок, головню дублети, передано тоді Наук. Т-ву ім. Шевченка у Львові, взамін за його видання. І так передано 1906 р. — 208 чисел, 1907 р. — 184 ч. і 1908 р. — 254 числа. За бібліотекарства Гранківського (1917) провірено знову усі книги, висортовано безвартісну макулятуру й заложено новий основний катальог, який продовжується до нині. Тоді було в бібліотеці 1.450 чисел, нині обіймає головний катальог 1.850 чисел.

Згадатиб, що крім тої головної січової бібліотеки, знаходяться згл. находилися бібліотеки при окремих фахових секціях. Так приміром бібліотека секції «Землі» обіймає понад 200 чисел. Дуже цінні своїми науковими книгами є збірки медичної та філософської секцій. При бібліотеці знаходиться також під цю пору невелика збірка книжок градецької «Січи» зложена у тимчасовий депозит.

В січовій бібліотеці є певна кількість таких бібліографічних цінностей, що їх пошукати в інших українських книгозбірнях. На прохання бібліотекаря у 1922 р. відомий бібліограф. пок. Іван Калинович переглянув катальог і знайшов у ньому понад 50 цінних бібліографічних рідкостей, між ними повні річники «Галицької Зорі» з 1849, 1855 і 1856 рр. Ці книжки визичається лише на особисту відповідальність бібліотекаря і за спеціальними гарантіями.

Бібліотеці «Січи» загрожує нині важка небезпека зв'язана з неможливістю вдержати дотеперішній льокаль товариства. На випадок винайму меншої домівки ледви чи можна буде там примістити велику січову книгозбірню, що займає чотири здоровенькі собі шафи та ще й дві менші. Тому то й управа т-ва поважно застановляється над розв'язкою цього справді гордійського вузла.

Прийдеться мабуть сильно порушити чисельний стан книжок цінної січової бібліотеки, передаючи її частину нашим культурним інституціям у краю.

Чисельний стан „Січи“ від 1868 до 1928 р.

Рік	Число членів	Рік	Число членів
1868	27	1899	14
1869	30	1900	14
1870	28	1901	30
1871	25	1902	42
1872	22	1903	58
1873	29	1904	74
1874	41	1905	40
1875	45	1906	54
1876	42	1907	65
1877	48	1908	83
1878	40	1909	97
1879	38	1910	105
1880	35	1911	65
1881	40	1912	72
1882	47	1913	126
1883	46	1914	94
1884	45	1915	65
1885	48	1916	45
1886	52	1917	34
1887	50	1918	30
1888	51	1919	18
1889	45	1920	51
1890	40	1921	278
1891	36	1922	398
1892	17	1923	327
1893	25	1924	175
1894	11	1925	142
1895	24	1926	110
1896	28	1927	71
1897	29	1928	54
1898	29		

Спис голов „Січи“ 1868—1928.

1.	9/1 — 25/3	1868.	Наталь Вахнянин.
2.	25/3 — 30/11	1868.	Др. Юліян Целевич.
3.	30/11 1868—24/11	1869.	Михайло Подолінський.
4.	24/11 1869— 1/12	1871.	Др. Мелітон Бучинський.
5.	1/12 1871—30/11	1872.	Др. Іван Скоморовський.
6.	30/11 1872—20/11	1873.	Др. Іван Пулой.
7.	20/11 1873—31/10	1874.	Петро Скобельський.
8.	31/10 — 19/12	1874.	Остап Терлецький.
9.	19/12 1874— 7/11	1875.	Щастний Сельський.
10.	7/11 1875— 3/11	1877.	Др. Іван Горбачевський.
11.	3/11 1877—26/10	1878.	Петро Огоновський.
12.	26/10 1878—25/1	1879.	Софрон Недільський.
13.	25/1 — 25/10	1879.	Іван Дольницький.
14.	25/10 1879—23/10	1880.	Ярослав Окуневський.
15.	23/10 1880—22/10	1881.	Др. Іван Кос.
16.	22/10 1881— 3/11	1883.	Льонгин Озаркевич.
17.	3/11 1883— 1/10	1885.	Іван Куровець.
18.	1/10 1885— 5/11	1886.	Роман Яросевич.
19.	5/11 1886— 5/11	1887.	Др. Євген Кобринський.
20.	5/11 1887—10/11	1888.	Воевудка.
21.	10/11 — 19/12	1888.	Яків Турин.
22.	19/12 1888—19/11	1889.	Орест Зарицький.
23.	23/11 1889— 1/11	1890.	Др. Михайло Зобков.
24.	1/11 1890— 7/11	1891.	Володимир Лаврівський.
25.	7/11 1891—14/5	1892.	Осип Партицький.
26.	14/5 1892—28/2	1893.	Євген Левицький.
27.	28/2 — 10/5	1893.	Льонгин Бачинський.
28.	10/5 1893—21/1	1894.	Ярослав Бурачинський.
29.	21/1 — 16/11	1894.	Др. Василь Павлюк.
30.	16/11 1894—11/11	1895.	Іван Бережницький.
31.	11/11 1895—14/11	1896.	Кость Гукевич.
32.	14/11 1896—6/2	1897.	Олекса Петровський.
33.	6/2 — 7/11	1897.	Орест Бурачинський.
34.	7/11 1897—7/6	1898.	Др. Мирон Кордуба.
35.	12/6 — 12/11	1898.	Др. Кость Танячкевич.
36.	12/11 1898—26/3	1899.	Роман Сембратович.
37.	26/3 — 4/11	1899.	Др. Володимир Старосольський.
38.	4/11 1899—14/11	1900.	Іван Семанюк.
39.	14/11 1900—9/11	1901.	Михайло Галуцинський.
40.	9/11 1901— 9/2	1902.	Теоділь Мелень.
41.	9/2 — 9/11	1902.	Роман Перфецький.
42.	9/11 1902—24/1	1903.	Др. Зенон Кузеля.
43.	24/1 — 29/6	1903.	Данило Джердж.
44.	29/6 1903—17/11	1904.	Др. Зенон Кузеля.
45.	7/11 1904— 5/2	1905.	Осип Назарук.
46.	5/2 — 17/5	1905.	Володимир Темницький.
47.	17/5 — 10/12	1905.	Стефан Вітвицький.

48.	10/12	1905—27/5	1906.	Іван Макар.
49.	27/5	— 18/11	1906.	Антін Гарасимів.
50.	18/11	1906—18/11	1907.	Омелян Бачинський.
51.	18/11	1907—23/2	1908.	Микола Галушчинський.
52.	23/2	1908—13/11	1908.	Володимир Кузьмович.
53.	13/11	1908—13/11	1909.	Микола Чайківський.
54.	13/11	1909—14/11	1910.	Володимир Зубрицький.
55.	14/11	1910— 3/10	1911.	Матвій Апостол.
56.	3/11	1911— 1/11	1912.	Цмайло Кульчицький.
57.	1/11	1912—25/10	1913.	Михайло Білик.
58.	25/10	1913—15/12	1914.	Др. Нестор Гаморак.
59.	15/12	1914—14/2	1915.	Корнило Заклинський.
60.	14/2	1915— 8/7	1915.	Мирон Дольницький.
61.	8/7	1915—16/10	1915.	Осип Утриско.
62.	16/10	1915— 1/4	1916.	Василь Терпелюк.
63.	1/4	1916—11/7	1916.	Емануїл Сандул.
64.	11/7	1916—24/3	1917.	Василь Терпелюк.
65.	24/3	1917—23/3	1918.	Зенон Пеленський.
66.	23/3	1918—11/10	1919.	Дмитро Цибрівський.
67.	11/10	1919—20/10	1920.	Володимир Ломінський.
68.	20/10	1920—13/11	1921.	Ігор Федів.
69.	13/11	1921—10/4	1922.	Пилип Деркач.
70.	11/4	1922—29/10	1922.	Др. Володимир Ганківський.
71.	29/10	1922—11/11	1923.	Теодор Марітчак.
72.	11/11	1922— 2/3	1924.	Михайло Бачинський.
73.	2/3	— 2/11	1924.	Микола Тофан.
74.	2/11	1924—20/6	1925.	Остап Бартків.
75.	20/6	— 31/10	1925.	Михайло Муринюк.
76.	31/10	1925—20/3	1926.	Іван Шmineць.
77.	20/3	— 6/11	1926.	Олекса Тришкалюк.
78.	6/11	1926—26/11	1927.	Петро Шлемкевич.
79.	26/11	1927 —		Юрій Вітошинський.

В. Орелецький.

Перед міжнародними студентськими з'їздами.

За кілька тижнів розпочинаються різні міжнародні студентські з'їзди. Подрібних програм цих з'їздів ми ще не маємо, однак вже й без того можна буде з'ясувати наші найголовніші завдання на міжнародній студентській трибуні цього року.

Звісно, що всі міжнародні студентські угруповання побудовано не на національним, а на державним принципі, виходячи з того заложення, що в Західній Європі, відки по більшій частині виходить ініціатива до утворень міжнародних студентських організацій, поняття «нація» та «державна» покриваються з собою. Коли це поняття менше-більше можна приміняти до Західної Європи, хоч також не завжди, то цього не можна твердити

відносно Полудневої Європи, а вже ніяк не підходить ця гіпотеза до Східної Європи, де політичні кордони пересуваються дуже часто цілими сотками кілометрів то в один, то в другий бік, де справа політичних кордонів далеко ще не вирішена й яка чекає в найблищій часі своєї розв'язки.

Якраз примінення цього державного принципу в міжнародних студенських організаціях викликало до тепер на міжнародних з'їздах різні непорозуміння та тертя з боку поодиноких делегацій. Що будова міжнародних організацій по державному принципови не є доцільна, показує нам найкраще останній рік, де багато назбиралося вибухового матеріялу й виринула т. зв. справа меншостей рівночасно на кількох з'їздах. Що це питання гальмуватиме працю з'їздів — це не підлягає жадному сумнівови. А всеж назбиралося багато інших питань практичного характеру, які слід в першій мірі рішити на міжнародньому студенському форумі, як то проблема тіснішої співпраці студентства Європи та Америки, притягнення до СІЕ студентства деяких європейських країн та Азії, випрацьовання пляну, як маєтсья робити більший натиск на поодинокі правительства, щоби постанови міжнародних студенських з'їздів переводилися як найскорше в життя, справа міжнародних студенських санаторій та самопомогових організацій, виміна дипломів, підшукання праці для абсольтентів, знижка на залізницях та таке на високих школах, організація студенських подорожей до поодиноких країв Європи та Америки, міжнародня студенська спортова олімпіада та багато інших біжучих практичних питань.

Український студент співпрацює вже від ряду літ з своїми чужинними товаришами, між якими тішиться симпатіями та признанням як продуктивний та хосенний чинник на міжнародньому форумі. Нема майже жадної міжнародньої конференції чи з'їзду, на який би не запрошено також й представників українського студентства. Посилають нам вже навіть запрошення на бездоганній, чистій українській мові. Державний принцип примінено до різних міжнародних студенських організацій ізза міркувань, які не були направлені виключно проти українського студентства, а проти інших студентств в головній мірі. Однак такий принцип не підходить ніяк до українських студенських організацій, що побудовані на національнім принципі, бо Україна зараз розділена на кілька частей й таким способом українське студентство з поодиноких займанщин мали би заступати дотичні студенські центральні, які ставлять ворожо до змагань українського студентства. Тому проти державного принципу виступило українське студентство вже з самого початку своєї співпраці з чужинними товаришами та вказувало на недоцільність його примінення особливо до студенських організацій з Східної Європи. В цім нам помагали й студенти деяких західноєвропейських держав; за то знов виступали рішучо проти національного принципу представники новоутворених державних організацій, особливо славянське студентство. Все-ж таки в своїй боротьбі ми

маємо деякі успіхи. І так федерація університетських угруповань для Ліги Націй (FUI) признала українцям в останнім році ті самі права, що й студентам державних націй, вибираючи українського студента до Екзекутиви FUI. В Міжнародній Студенській Конфедерації (СІЕ) стараються поляки та румуни від 1924 р. (себ-то від акту з 14. березня 1923, коли то Західні Землі України признано Польщі) відібрати Ісус-ові представництво українського студентства з під польської та румунської займанщини, однак до тепер безуспішно. В Міжнародній Студенській Помочі проходять резолюції в користь українського студентства — члена нашої Централі, і то проти волі поляків та румунів. Москалі тут не приходять під увагу, бо вони зараз не являються поважним українським противником на міжнародній студенській арені. Помимо всіх труднощів, які ставить державний принцип українським представникам в їх праці на міжнародній трибуні — український студент здобув собі місце та репутацію в світовій студенській родині, які далеко перевищують теперішнє міжнародне положення України та його юридичне положення в деяких міжнародних організаціях, особливо в СІЕ.

Хоч державний принцип є великою завадою для нашої праці на міжнароднім форумі, всеж таки українське студентство рішилося брати участь в міжнароднім студенським життю, не залишаючи рівночасно боротьби за національний принцип. Тому є самозрозуміло, що наші делегати передовсім обстоюватимуть й цього року національний принцип. Українське студентство зорганізоване тільки на еміграції та на Західних Землях України. З цього виходить, що наші представники видвигнуть на з'їздах перш всього питання, що торкаються цього частини українського студентства. Є це справа українського університету на Західних Землях України (під Польщею). Світови треба цього року знов пригадати, що на Західних Землях України під Польщею панує страшна аномалія в шкільній ділянці, особливо в тій справі, яка безпосередньо торкається українського студентства, а це справа українських високих шкіл у Львові. Коли на еміграції налічується зараз чотири високі школи, то 7 мільонів українського населення під Польщею не має вже від 10 літ своєї високої удержавленої школи. Ті, що покінчили студії за границею, повертають на Батьківщину тільки з труднощами. Тому також справа повороту домів (репатріація) не втратила своєї актуальності для нас на міжнародньому форумі. В логічній звязку з цим стоїть улекшення нострифікації студій в поодиноких займанщинах. Богато наших товаришів не можуть взагалі вернутися домів й приневолені по закінченні студій оставати на еміграції. Є це студенти з Великої України та частина з Західних Земель України. При помочи третьої комісії СІЕ та конференції Міжнародньої Студенської Помочі прийдеться скомунікуватися з Союзом Народів, щоб допомогли підшукати українським абсольтентам працю в поодиноких європейських а то й американських країнах. Недавно прийнято в справах, які абсольтентів

безпосередно цікавлять, до Ліги Націй й українського представника з дорадчим голосом (Service de Refugiés Conseil Consultatif). Треба нам нашу позицію закріпити за нами на наступний рік та поширити наші впливи. Це зробимо між іншим й при помочі міжнародних студенських з'їздів, що відбуватимуться цього року в різних країнах Європи. З цим зв'язана також й справа міжнародних паспортів (т. зв. нансенівських). Тягнеться вона вже від 1925 р., коли то в перший раз видвинула її наша делегація у Копенгазі. Цього року зацікавилася нею й Ліга Націй, яка просить за посередництвом СІЕ подати докладніші дані про дотеперішній перебіг заходів, що торкаються нансенівських паспортів. Для абсолювентів, що остають на еміграції, є також важна справа узнання дипломів в поодиноких державах, особливо дипломів з українських високих шкіл.

Зрозуміло, що не можна ручити за повний успіх наших змагань вже з гори, бо матимемо великі труднощі як з боку наших противників так й з сторони поодиноких держав, в яких панує безробіття. Однак заходи наших представників на міжнародній арені все матимуть своє значіння й не пройдуть без належних відгуків. Деякі справи вдасться нам посунути менше, деякі більше вперед.

Пороблено також заходи, щоб українське студентство було заступлене на міжнародній студенській спортивній олімпіаді у Парижі. У нас мало розвинений спорт, так би сказати ще в пеленках, й тому нам трудно змагатися з чужинцями, бо ми вийшлиби з таких змагань прямо розбитими. До того в нас не доцінюють величезну вагу спорту як засобу пропаганди на міжнародньому форумі. Популярність чехів між чужинцями треба приписати в головній мірі високо розвиненому спортовому рухови серед чеської суспільности. Всеж таки є деякі роди спорту, в яких українці могли би також вже виступити перед чужинцями. Тому пороблено Цесус-ом старання, щоб українське студентство було заступлене також і на цім спортивім міжнароднім святі студентства цілого світу.

Ми здаємо собі справу, що завдань в зв'язку з цьогорічними міжнародніми з'їздами маємо аж за багато, однак мало сил та засобів. Всеж таки наші представники мали що року великі успіхи на міжнародніх з'їздах. Треба надіятися, що й цього року наші делегації виважаються як слід з своїх завдань.

З приємністю треба відмітити факт, що вся наша акція на міжнародньому студенському форумі відбувається пляномірно та нема жадних невідповідальних виступів. Організації, що формально не належать до нашої Централі, працюють тут в повнім контакті з Цесус-ом, в якого засягають інструкції що до свого поступовання на міжнародній студенській арені. Це тільки скріпило повагу українського студента між чужинцями, які в українськім студенті бачать свого щирого, рівновартного друга й котрому вони помагають часто-густо проти неоправданих виступів наших противників. Український студент здобув собі між

своїми чужинними товаришами право громадянства. Навіть есен-туально його тимчасове виступлення з тих чи інших причин з даної міжнародної студенської організації не може припинити нашу співпрацю з чужинним студентством та не виключить українське студентство з міжнародної студенської трибуни, про що ми вже писали на сторінках «Студенського Вісника» 1926 року. Чужинці все шукатимуть контакту з нами, бо представляємо собою силу, яку негувати ніяк не можна. Ми зуміємо все співпрацювати з чужинним студентством, також й поза різними міжнародними студенськими організаціями, часто-густо навіть ще й з більшим успіхом. Тим не хочемо твердити, що український студент приготується на виступ з міжнародних студенських організацій, але в це відповіддю для тих, що зовсім безосновно тісно звязують нашу міжнародню акцію з перебуванням українського студентства в тій чи іншій міжнародній корпорації. Ми все хочемо співпрацювати з чужинним студентством. Праця наша продуктивна та хосенна для всього чужинного студентства, докажем чого минулі міжнародні студенські зїзди.

З ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСТВА.

«Січ» — Відень. Управа товариства в академічній році 1927/28 уконститувалася так: Вітошинський Юрій, голова, Іванусів Ярослав — місто-голова, Янда Володимир — секретар, Луцький Августин — скарбник, Рудий Лесь — екон. референт, Макух Ярослав — бібліотекар, Яслонська Ксеня — пресовий референт, Серочковська Клементина — архівар, Лутковський Михайло — господар.

«Січ» — Грац. Управа громади, вибрана в зимовім півроці 1927/28, така: Володимир Лопатинський, мед., — голова, Левицький Теодор, техн.-місто-голова Патрило Роман, мед. — секретар, Волинець Іван, мед. — бібліотекар й скарбник. Контрольна комісія, інж. Євген Лициняк та т. Бурій, студ. техн.

Громада Студентів-Подєбради. Дня 28. березня ц. р. відбулися Загальні Збори Громади, які прийняли затверджений чеською адміністративною владою статут, обрали керуючі органи та представників до студенських й фінансово-господарських установ на літній семестр 1928 р. Новий Відділ Громади є слідуєчий: Білодуб Сава, студ. VIII. семестру ліс. відділу — голова; в Управу ввійшли т.т. Шох Петро — студ. VIII. семестру гідрот. відділу та Куницький Ілько, абсолюв. лісов. відділу. Кандидати: Мельник Юрій, студ. VIII. сем. гідрот. та Коваленко Василь, студ. II. сем. інж.-фак. Обовязки поміж членами Управи розподілено в наступний спосіб: Куницький Ілько — секретар Громади і референт мистецтва та спорту, Шох Петро — місто-голова, скарбник, літературно-інформаційний референт та представник до Допомогового Комітету У.Г.А. Ревізійна Комісія: т.т. Ліницька Марія, студ. VIII. сем. економічного відд., Заморний Микола, студ. техн. відд., Кірічок Микола, студ. VIII. сем. гідрот. відділу.

Академічна Громада-Подєбради. Дня 2. травня відбувалися Загальні Збори Громади, на яких був присутнім також й президент Цесус-а. Вибрано нову Управу, склад якої помістимо в слідуєчій числі «Студенського Вісника».

Українська Студенська Спілка — Берно. Дня 9. травня ц. р. проминули три роки з часу заложення в Берні Української Студенської Спілки та вступу її до Цесус-а, що й було відмічено спеціальними урочистими това-

риськими сходами Спілки. Нова Управа Спілки слідує: Гавриш Л. — голова, Марченко П. — містголова, Дараган М. — секретар, Шептун Т. — скарбник, Кмета Ф. — бібліотекар. Нова Управа намітила ділянки праці: 1) організація внутрішня та зовнішня, 2) допомогова акція для тих товаришів, що не мають підмоги та 3) академічно-культурно-освітню працю. Українська Спілка вислала своїх заступників та брала як найдіяльнішу участь в комітеті по улаштуванню академії — концерту на пам'ять проголошення незалежності Української Народньої Республіки. Однак ця академія не могла відбутися із незалежних від Спілки причин. Тому улаштовано разом з бернською Українською Громадою дня 25. березня 1928 р. у «Лідовім Домі» Шевченківський вечір. Сяля була переповнена українською та чужинною публікою.

Спілка заініціювала згідно з резолюціями недавнього з'їзду Цесус-а зорганізованя у Берні «Студенського Союзу Народів Сходу Європи» й поручила цю справу комісії з трьох людей, а саме тт. Гавриша, Кмета й Марченка. На скликаній нараді заступників ріжних народів зі Сходу Європи, вибрано дня 12. грудня 1927 організаційну комісію в складі 3. осіб: т. Л. Гавриша — від українців, Н. Кулова — від горців та т. А. Херселі — від грузинів. Випрацювано статут Союзу, який покищо ще не затверджений чехословацькими політичними властями. З доручення організаційної комісії улаштовано було з рамени Спілки два вечери з відчитами та дискусіями по національному питанню, в котрих брали участь: українці, грузини, москалі, вірмени, горці, козаки кубанці та донці — сторонники журналу «Вільне Козацтво» та їх противники. Спілка працювала над створенням в Берні якоїсь для всіх українців об'єднуючої організації, як то «Українського Клубу», «Українського Комітету» чи щось подібного, але покищо цей плян не можна було зреалізувати.

Накінець Управою Української Студенської Спілки вжито було заходів по організації українських музично-мистецьких сил, що й привело до створення в Берні музично-драматичного гуртка «Бандура» з секціями: 1) хор, 2) оркестра мандолінова та 3) секція танців. Гурток існуватиме як самостійна організація і вже подав на затвердження вироблений і організаційними зборами схвалений статут. Членів є около 25.

Спілка подбала також о 1) забезпечення своїх членів-недопомоговців, а то щомісячною збіркою між своїми членами-допомоговцями, 2) здобуттям безплатного помешкання для них в бараках, якими розпоряджас Т-во «Славян» та 3) виклопотання стипендій в цього товариства в розмірі 500 кч. місячно. Це товариство давало рівнож довго-термнові позички у висоті 200—500 кч. Крім цього були ще й інші меншші жерела приходів.

На пам'ять 10. річниці проголошення незалежності У.Н.Р. улаштовано урочисті сходи Спілки, програм котрих складався з вступного слова-реферату т. Гавриша та чергового числа живої газети «Гуртом», присвяченого 10. річниці. На самім початку свята по згадці згинувших у боротьбі за незалежність було відспівано національний гимн «Ще не вмерла Україна», а по закінченню програму «Не пора» та «Україно Мати».

З приводу закінчення студій другим з черги членом Спілки, т. М. Слюсарем та промоції його на доктора медицини, відчитані були на сходинах такі реферати: 1) «Лікар-громадянин» — т. П. Марченко, 2) т. Слюсар і — «Українська Студенська Спілка в Берні» — т. В. Гречинський, 3) «Причини, що спонукали мене піти на студії медицини» — т. Др. М. Слюсар.

Окремо, дня 31. жовтня м. р. було влаштовано свято 9. річниці проголошення З.У.Н.Р. з відчитом т. Яхницького.

Кожної другої суботи далі виходить при Спілці жива газета «Гуртом»

Членів нових вступило 3, викреслено 2. Загальний стан на сьогодні: дійсних членів 30, з них 16 допомоговців й 14 товаришів, що не мають підмоги чехословацької держави.

Українська Студенська Громада — Варшава. Дня 11. березня ц. р. відбулися загальні збори Громади, на яких обрано нову Управу в такому складі: Микола Лівичий — голова, Евген Чехович — містголова й референт міжнародніх зносин, Ірена Рибачек — скарбник, Титяна Назаркевич — завідуєча господарським відділом, Михайло Вигінний — куль-

турно-освітний референт, Хризант Гонтар — перший секретар, Володимир Шиприкевич — другий секретар. До Ревізійної Комісії увійшли т.т. Оксана Пирогова, Михайло Волосянко, Андрій Коломієць. Бібліотекарем обраний Петро Мегик а його помічниками т.т. Ірена Попович та Юліян Лещинський. Товариський Суд: т.т. Зоя Пригода, Павло Денисенко та Авдій Коломієць.

З рамени референтури міжнародні зносин влаштовано для чужинців чайний вечір, на якому були читані поезії українські та на котрому пописувалась кожна національна група чимось своєрідним — чи то піснею чи деклямацією. Вечір пройшов дуже гарно, при участі около 20 чужинних представників (німців, болгар, білорусинів. Плянується спільна прогулянка українських та чужинних студентів). Громада зголосила делегатів та вольонтерів на цьогорічні міжнародні зїзди.

Кружок українських гірничих і гумничих студентів «Каменярі» в Пшібрамі. На зимовий піврік 1927/28 обрано було Управу в такім складі: Красноніс Петро-голова, Приценко Гриць — містоголова, Андрейків Михайло — писар, Скїра Косма — скарбник, Ярмоленко Сергій — бібліотекар, Нагорняк Омелян — протоколянт, Степаненко Василь — господар.

Дня 21. квітня ц. р. відбувся заходами Кружка у великій салі пшібрамського «Сокола» концерт з нагоди століття видання «Збірника Українських пісень» Максимовича. Вступну промову мав професор чеського університету в Празі Неєдлі — який присутній публіці (виключно чеській) пояснив теперішнє положення українського народу та велику вагу української вокальної пісні. Цілий час підчас своєї промови приводив прелегент паралелі між чеським й українським народами. Свою промову закінчив проф. Неєдлі такими словами: «Найблищий українець». Численна чеська публіка прийняла промову прелегента гучними оплесками. Треба при цім відмітити, що Український Академічний Хор з Подєбрад під вмїлим проводом знаної дірігентки пані Щуровської-Росїнєвич цілком виправдав покладені на нього надії. Публіка опустила концертну салю з захопленням, а були й голоси, що згаданий концерт порівнювали з славними виступами української Республіканської Капелі Кошиця.

По концерті зїшлись чеські гості разом з проф. Неєдлім на інтимний вечер в готелю «Бухар», на яким проспівав подєбрадський хор ще декілька українських пісень, по чім слїдували танці, які продовжались аж до по опівночі. На концерті був присутній голова Цесус-а В. Орелецький, який витав чужих гостей іменем української студенської Централі та відмітив помітню активність пшібрамських «Каменярів» за послїдний піврік. Промовляв ще голова кружка т. Красноніс та представник подєбрадського хору.

Український Студенський кружок «Каменярі» — Саскатун, Канада. На головних річних Зборах Кружка вибрано слїдуючий заряд на акад. рік 1927/28: почесний голова — ректор Юліян Стечишин, голова — Михайло Зюбрак, містоголова — Стефанія Варинюк, писар — О. Івах, заступниця писаря — Катруся Запухляк, скарбник — Іван Хомин.

Львів. Українське студенське життя у Львові по хвилевім занепаді віджило. Зараз ведеться оживлена праця над створенням Українського Студенського Союзу у Львові. Зв'язок з нашою Централєю наладили головню товариство «Студенська Громада» та Товариство Українських Студентів Львівської Політехніки «Основа». Містоголова «Студенської Громади» є т. Богдан Кравців а секретарем т. Демкович Добрянський. Головою «Основи» являється т. Богачевський а секретарем т. Адамчук. «Студенська Громада» подала прохання о приняття її в члени Цесус-а.

Громада Студентів Українців — Познань. Дня 5. лютого ц. р. відбулися загальні збори Громади, на яких вибрано новий виділ, в склад якого увійшли т.т. Пасїка Степан — голова, Панас Володимир — містоголова, Мацілінський Омелян — секретар, Ганушевський Мирон — бібліотекар, Прийдун Михайло — скарбник, Субтельний Богдан — господар. Теле-рішній Виділ існуватиме до кінця 1928 р.

Членів Громади — 60, з того найбільше студіює медицину, фармацію та фізичне виховання. При Громаді існує самопомогова секція «Самопоміч», ціллю якої є уділювання короткотермінових позичок. Існує при Гро-

маді гурток старших пластунів. Для спопуляризованія української пісні Громада урочила 17. лютого ц. р. концерт, в чім домогли познанські українці-емігранти. В спільній домівці відбуваються час від часу ширші сходини та читають реферати на різні теми. І так відчитано м. п. реферат: «Історія державництва Б. Хмельницького» та «Що таке націоналізм та інтернаціоналізм?» Приготовляється разом з емігрантами Шевченківський концерт. Товариське співжиття в Громаді є дуже добре.

Українська студентська корпорація «Галич» в Данцігу. Склад Управи є слідуєчий: Тарас Грушкевич — 1. член Управи, Михайло Кміт — 2. член Управи та 3. Богдан Малинович — 3. член Управи.

Українське студентство у Вільні. Недавно повстала у Вільні українська студентська організація, яка тісно співпрацює з тамошніми білоруськими студентами.

Спілка Студентів Українців у Німеччині — Філія в Геттінгені. Гурток підтримує свою Централю як морально так й матеріально. Ізза малого числа своїх членів не може розвинути великої діяльності. Секретарем гуртка є т. В. Шемет.

Українське студентство на Буковині, в Бесарабії та Румунії. По розв'язанню українських студентських товариств в Чернівцях притихло українське студентське життя на Буковині в останніх роках. Плекалося інтензивно тільки спорт в спортивім клубі «Довбуш» в Чернівцях, який може похвалитися більшими успіхами, особливо мячова дружина. Крім цього багато студентів підготовляють що року доростаючу молодь та дітей до іспитів, бо наука в румунській мові приходиться українській шкільній молоді дуже тяжко.

Бідніші студенти студіюють на університетах в Чернівцях, Ясах та Букарешті, а навіть Семигороді у Великім Варадині. Недавно повстало в Букарешті українське студентське товариство «Буковина» на місце закритої перед кілька роками «Зорі». Стан облоги на Буковині та Бесарабії триває безперестанно від 1918 р. Заможніші студенти з Буковини та Бесарабії ідуть на студії за кордон, а це до Чехословаччини, Франції та Бельгії, де студіюють головно техніку.

Спілка Студентів Українців в Харбїні, Хїні. Члени Спілки зацікавлені в навязанні зносин з японським та китайським студентом. В останньому часі знов занепав звязок з нашою централею, а це ізза своєрідних умов для українців в Манджурії. Гурток українських студентів філіятелістів при харбїнській Спілці задумав передплачувати «Українського Філіятеліста» з Відня. Членська вкладка виносить десять мексиканських центів. Зараз відїхала з Праги до Харбіну українська студентка Євгенія Опадча, яка отримала докторат філософії на українськїм університеті в Празі. Згадана студентка студіювала також й на філософїчнїм факультеті чеського Карлового університету в Празі.

*

Конкурс на Стипендію ім. Головного Отамана С. Петлюри. Краківська філія Спілки Інженерів та Техніків українців-емігрантів в Польщі цим оголошує конкурс на стипендію ім. Головного Отамана С. Петлюри. Стипендія в розмірі 120 (сто двадцять) золотих польських з початком шкільного року 1928/29 має бути уділена студентові металургїчного відділу Краківської Гірничої Академії. Умови: 1) українець (емігрант має перевагу), 2) закінчена середня освіта. Треба представити свідоцтво зрілости (зглядно завірену нотаріальну копію) на право вступу до Гірничої Академії в Кракові, 3) життєпис з зазначенням матеріального стану. — Останній термін впливу прохань 20. липня 1928 р. Прохання належить висилати по адресі: S. Suchodol, Oddział Ukrainskiego Komitetu Centralnego w Krakowie, ul. Zwierzynicka 6, Hotel «Victoria».

Союз Українських Студентів «Основа» в Данцігу.

Підсумовуючи в головних чертах працю нашого Т-ва за останній семестр приходиться ствердити оден незаперечний факт, що вдалі організаційні форми колективу рішають завжди про його гармонійну і високу справність. Союз «Основа» в Данцігу є національно-професійною надбудовою ідеологічних гуртків-корпорацій: «Чорноморе», «Зарєво», «Галич» і «Смолоосип», які мають точно визначений напрям і спрєцизовану програму праці. Поділ на тісніші гурти має цю велику додатну сторону, що кожний член зокрема притягнений до праці, в такому тіснійшому гурті, товарисько зв'язанім між собою, має змогу, а навіть мусить проявити себе в тій чи іншій формі, а з другої сторони — лиш в цей спосіб можна уникнути того внутрішнього тертя, яке завжди стрічається в масовій організації і яке в своїх консеквенціях провадить в найліпшому разі до пасивності і знеохочення членів.

Найважнішим щоденним завданням кожного з нас, як в попередніх, так і в останньому семестрі є *совісне фахове підготування*. Результатом цих стремлень є факт, що подавляюча більшість наших товаришів вже по першому державному іспиті, а дальшим доказом успішности в технічних працях є цілий ряд осягнених дипломів на тутешній техніці. Дотепер покінчило тут студії 23 студентів-українців (в рр. 1926/27 і 27/28). В останньому зимовому семестрі осягнули степен ь дипл. інженіра слідуючі наші т.т. Білик Теодат, Гавдяк Володимир, Думін Вячеслав, Коваль Віктор, Майковський Любомир, Савчук Михайло, Сенишин Володимир, Шматера Святослав, Хромовська Леоніда і Яримович Микола. Остає на техніці ще кругло 80 студентів.

Для доповнення технічних відомостей, а з окрема математичного знання сформовано у нас свої *окремі курси* під проводом старших товаришів-знатоків в своїй ділянці. В обсяг інженірного вишколення необ'ятого шкільною програмою треба зачислити рівнож спробу ведення самостійного курсу англійської мови.

Поза технікою помічається тут теж жива громадська праця, чи радше поважне підготування до тої праці, яка жде кожного з нас в недалекій майбутности серед свого суспільства. За останній семестр виголошено у нас кругло 20 рефератів на теми суто наукові, загально технічні, і культурно-суспільні. Завершенням цієї надобовязкової праці, яка всеж таки вимагає захоплення до піднятого діла і невідкличної рішучости до його переведення — є одноднівка-журнал «*Чорноморе*» ч. 3., видана заходом Т-ва «Чорноморе» (100 примірників по 80 стор. великого формату чвірки). Нові досягнення добуває в останньому часі рівнож наша «*Кооператива українських студентів в Данцігу*», поширяючи свою діяльність заснованням кредитового відділу, збільшенням своїх членів і активним пропагуванням кооперативної ідеї. Обороти її стало більшають, минулого року виносив — 1700 данц. гульденів (прибл. 3.000 зол.). Цього року наша Кооператива висилає як перша свій пайок — 5,00 ам. доларів на промислову позичку росписану Центросоюзом. Замітити тут треба, що хоч ми далеко за границями — то в Кооперативі нашії продаються тільки продукти української фабрикації (Чайка, Елегант, Будучність, Терлецький і инш.) а вже спеціальний попит мають цукорки «Фортуни Нової», якими навіть дуже цікавляться чужі студенти.

За останній семестр поширяється рівнож і «Кружок Рідної Школи», присднуючи до свого складу нових членів. Діяльність Кружка опирається більше на моральних чим матеріальних підставах.

Співучий гурток «*Сурма*» при Союзі дав в лютім ц. р. *Концерт української пісні* в авлі тут. Політехніки, який під дірегентурою інж. М. Буковського зібрав належне признання. Оказується, що серед наших відносин українська співанка є найкращим середником пропаганди в нашу користь, бо притягає до себе і впливає на масового слухача з ріжних верств тутешнього громадянства німецького. *Спорт* лишається на дотеперішній своїй висоті. Поважною фреквенцією тішиться відділ вправ шаблюдами, легкої атлетики і вільної руханки. Коли додати до цього наші старання піддержати по своїм силам усі українські періодичні і неперіодичні видання і хоч в дечому

збільшити склад нашої бібліотеки, та коли ще згадати про оглядне приготування наших національних, відтак репрезентаційних свят, уряджуваних окремими угрупованнями — то на цьому замикавсяб огляд нашої праці в останньому семестрі. Праця, як бачимо всестороння. Осягнені результати завдячуємо тут тільки гуртковій організації, яка вимагає від кожного з нас обовязковости в праці і товариського співжиття, скріплює почуття особистої відповідальности і ґрунтується на виразній товариській дисциплінованости. Тому гуртковий систем можна горячо поручити всім нашим красивим і заграничним студеньським організаціям, бо лиш в ідейному тісному гурті формується реальна чинність одиниць і в ньому лиш можливий позитивний її вислід.

Ф-а

Звіт діяльности Укр. Акад. Громади в ЧС. Р. за рік 1927—28.

Можна сказати, що Укр. Акад. Громада переходила свою кризу. Життя її було до тепер тісно звязане з життям української еміґрації в ЧС. Р. Ліквідація укр. еміґрації йде самочинно до кінця й тому нових членів еміґрантів не прибувало до У. А. Г. Зате щороку запримічується значний зріст членів молодших студентів, які походять головнo із Західних земель України, що приїжджають студіювати на власний кошт до Праги. Цілком певно можна сказати, що У.-А. Г. вже ніколи не буде мати стільки членів як мала в 1922. р., коли то число членів доходило до 1500, але можна сподіватися, що й на будуче буде на пражських високих школах значне число української молоді, котра буде постійною підпорою У.-А. Г.

Тепер має У. А. Г. 103 членів, з того 23-ох, що вступили до Громади в біжучім шкільнім році. Дня 3. березня відбулися Товариські Сходини членів УАГ, на яких обговорювано справу участи УАГ в т. зв. Міжорганізаційнім Комітеті укр. студентства в Празі, котрий мав на ціли реорганізацію цьогож студентства. Цей Комітет рішив на своїх засіданнях згуртувати всі малодіяльні й недіяльні організації в одній основаній на статутах У. А. Г., котрі ще найбільше були підходячі для такої організації. Сходини згодилися на це, щоби статут УАГ став підставою будучої Акад. Організації за відповідним доповненням та впровадженням регуляміну. До тепер однак мало замітний приплив членів з інших чисельно слабших організацій, з чого можна припускати, що більшість студентів не цікавиться організаційним життям.

Другі сходини які відбулись дня 28. IV. вибрали дві комісії: 1) рефератову й 2) спортивно-прогулькову. Постановлено давати кожної суботи реферати й робити в неділі й свята прогульки в околиці Праги. До тепер відбулося 4 рефераті. Дня 19. V. відбулася екскурсія членів УАГ на Господарську виставу. Участь взяло 25 членів.

Рада У. А. Г. відбула 11 своїх засідань.

Слід замітити осібно дещо про «Свячене», яке улажувала УАГ спільно з групою У. Н. М. дня 22. IV. 1928. Велика скількість присутних ясно показала нам, що ми тужимо за своїм товариським життям, але не маємо, чи відваги, чи можности його плекати. Ми раді, що наше скромне свято зібрало наших представників науки, п. Ректора Ол. Колесу, ген. Ом. Павленка — і багато інших та товаришів студентів зі всіх Україньських Земель.

З ЖИТТЯ ЧУЖИННОГО СТУДЕНСТВА.

Черговий зізд Міжнародної Студеньської Конфедерації (СІЕ) в Парижі. Про черговий зізд СІЕ прислала нам французька студеньська централь така тимчасові й неповні інформації:

Конгрес, як звісно, відбуватиметься в серпні ц. р. Французьке студентство прикладає всіх старань, аби зізд винав як найкраще та найімпазантнійше. Щоб мати поняття організації цього зізду, треба в першій мірі тут

відмітити, що над конгресом прийняв протекторат президент французької республіки — Гастон Думерґ, який приймає делегатів в своїм літнім замку в Рамбуе. Панове президент міністрів Поенкаре, далі міністр закордонних справ — Бріан, потім Ерріо, Пенлеви, Тардіс, Жорж Лейґ — міністр освіти, війни, публичних робіт та маринарки, як також багато осіб з політичного світа, високих шкіл та промислу, рівнож знаходяться в комітеті, який перебрав протекторат над зїздом.

В кожному місті, де делегати перебуватимуть, приготують дотичні міські ради як найкраще прийняття.

Програма зїзду обніматиме 14 днів в Парижі (від 11. до 24. серпня) включаючи сюда також оглядини історичних пам'яток Парижа, численні офіційні прийняття на Сорбоні (паризьким університеті), в міністерстві закордонних справ та освіти, в Інституті Інтелектуальної Співпраці, бурмістром Парижа, в президента Франції в Рамбуе (Rambouillet) та оглядини замків в Версай та Фонтенебло. Делегати відвідуватимуть м. і. такі міста: Chatres, Vendome, Rouen, Reims, Le Havre, Chaumont, Lyon, Bordeaux, Tours і т. д. Поворот до Парижа Сеною в кораблі, який дає до диспозиції міністерство маринарки.

По закінченню властивого зїзду делегати поїдуть на п'ять днів відвідати цілу низку міст середньої, західної, східної та полудневої Франції аж до еспанської границі. (Імена міст подані, але не наводимо їх ізза браку місця). Ця програма є тільки для офіційних делегатів. Студенти-обсерватори можуть також звідти ці міста, але один день пізніше, а це ізза меншкільких труднощів. Підчас зїзду відбуватимуться в Парижі міжнародні студентські спортивні змагання (від 9. до 17. серпня). Братимуть участь в цій спортивній маніфестації приблизно триста молодих атлетів з цілого світа.

Еспанське та курайнське студентство. В березні цього року просила ЦЕСУС редакція мадридського студентського журналу «La Hoja Informativa» о надіслання статті про Україну та українське студентство. Наша Центральна вислала до Мадриду бажані інформації в еспанській мові. Еспанське студентство висловало по цім в спеціальному листі до ЦЕСУС-а побажання навіязати ближчі взаємини з українським студентством.

Американське та українське студентство. Як минулого року так й цього літа вибирається група американського студентства до СРСР. З огляду на те, що минулого року американське студентство, яке було в гостях радянського студентства на Україні, не віднесло враження, що воно було на Україні й в своїх звідомленнях писало тільки про «Russia» (диви ньюйоркський «The New Student» з осені 1927 р.), вислав ЦЕСУС до Нью-Йорку обширний лист в цій справі та відповідну інформаційну літературу на англійській мові для екскурсантів на Україну. Крім цього повідомила наша Центральна про це третю Комісію Міжнародної Конфедерації (СІЕ) в Лондоні та виявила перед цією комісією (яка організує з рамени СІЕ подорожі до Європи й Америки) побажання, витати в себе тих американських товаришів, що їдуть до Європи (мимо Радянського Союзу).

Екскурсія до полудневої Африки. III. Комісія вислала нам кілька проспектів відносно подорожі європейського студентства до своїх полуднево-африканських товаришів, яка триватиме від 6. липня до 1. жовтня ц. р. та коштуватиме 75 фунтів стерлінгів, себто поверх 14.000 кч. Наша Центральна повідомила Лондон, що українське студентство ізза коштів не зможе брати участі в цій екскурсії.

Студенти-спортівці мусять мати виказку СІЕ. Нас повідомляє III. Комісія з Лондону, що всі студенти-спортівці, які братимуть участь в міжнародних студентських спортивних змаганнях в Парижі, мусять мати з собою міжнародні студентські виказки (лігітимації) СІЕ.

Збірка українського студентства для потерпіющих від землетрусу болгар. болгарська центральна надіслала нам з Софії зазив урядити збірку між українським студентством та громадянством для потерпіющих від землетрусу болгар. Подібний апель одержав ЦЕСУС також й від Office Central СІЕ з Брюсселі. З приємністю треба сконстатувати факт, що українське студентство та професори (покищо тільки в Чехословаччині) відгукнулися на цей

зазив з пожертвами, хоч й скромними. Надіємося, що й інші студенські організації, члени нашої Централі, надішлють нам свої лепти для Болгар.

Чергова конференція Міжнародної Студенської Помочі (USS) в Шартр. Чергова конференція Міжнародної Студенської Помочі відбуватиметься в Шартр (Chartres) околом Парижа в днях 12.—19. серпня 1928 р. Екзекутивний Комітет цієї організації просить нас вислати на цю конференцію двох офіційних делегатів. В програму конференції входять м. і. такі точки: виклади про науку та провід, особистість та провід, модерна Civitas Academica. Виклади на ці теми держатимуть проф. Ціммерн, заступник директора Міжнародного Інституту для Інтелектуальної Співпраці, далі індієць др. С. К. Датта та правдоподібно чехословацький міністер заграничних справ др. Е. Бенеш, вкінці німецькі та французькі професори університету. Дискусія обниматиме головний програм конференції. Крім цього задумують дискутувати над практичними питаннями, як н. пр. справа меншостей, взаємовідносини між Америкою та Європою, справа публікації, створення міжнародних студенських центрів і т. д. Підчас конференції уряджують прогульки до Парижа та інших французьких міст. Один вечір буде присвячений народнім танцям, пісням, то що.

Мировий зїзд молоді цілого світа 1928 р. Наша Централь отримала від міжнародного комітету для організації мирового зїзду молоді цілого світу запрошення на зїзд, який відбуватиметься в Ерде коло Оммон в Голляндії в днях 17. до 26. серпня ц. р. До інтернаціонального комітету входять такі країни: Англія, Німеччина, Франція, Голляндія, Сполучені Держави Північної Америки, Австрія та Скандинавія. Екзекутиву доручено покищо англійцям (Льондон). Ідея скликання такого зїзду повстала ще 1925 р. в Європі та Америці. Конгрес обниматиме 500 делегатів з різних кінців світа. Дискутуватимуть м. і. такі теми: світовий мир в сучасний мент, далі проблеми політичні, соціяльні, економічні, педагогічні, моральні, релігійні та расові. Конгрес робитиме спроби в напрямі зорганізованя світової пацифістичної організації молоді. Конгрес працюватиме в п'ятих комісіях, в яких братимуть участь по 100 делегатів. Делегати зможуть говорити в мові, в якій захочуть. Перекладати суть тільки на Есперанто. Управа ЦЕСУС-а подякувала за запрошення, однак заявила, що про рішення українського студентства в цій справі повідомить Екзекутиву пізніше, на що дістала нове письмо, в яким секретар інтернаціонального Комітету Г. Ф. Бінг (Льондон) висловлює надію, що українське студентство не відмовиться від участі в зїзді.

Наузенівські паспорти. III. Комісія СІЕ прислала нам з Льондону відносно міжнародних (т. зв. Наузенівських) паспортів таке відношення: «Дорогий Друже, в бігу кореспонденції з секретаріатом Ліги Націй я вказав, що деякі Ваші члени зазнавали труднощі що тичиться уділювання віз на Наузенівські паспорти. Ліга Націй просила мене подати відповідні точні дані й я був би Тобі дуже вдячний, коли би Ти мені прислав особливо характерні випадки в цій справі, як н. пр. проволікання або відмова в уділюванні віз. Хочемо зібрати кілька таких типічних випадків та постаратися о ліпше трактування власників Наузенівських пасів з боку поодиноких конзулятів. З товариським привітом. Вальтер М. Вілкокс, секретар. Льондон, дня 13. квітня 1928.

Цю справу порушували наші делегації в Копенгазі (1925 р.), у Празі (1926 р.) та в Римі (1927 р.). На жаль наше студентство відноється до цюї справи пасивно й само собі тільки цим шкодить. Помимо дотичного обіжника Відділу Міжнародних Зносин не відгукнулася в цій справі ані одна українська студенська громада, чим також становиться неприємне положення для нашої Централі, яка такі питання видвигає на міжнародних зїздах.

Зїзд естонського студентства. Недавно відбувся в Тарту (естонській столиці) зїзд студентства Естонії, на яким й обрано нову Управу. Нова Управа надіслала ЦЕСУС-ови привітальне письмо та висловлює в нім надію, що приятельські звязки між естонським та українським студентством будуть й на далі удержувані, а то й поглублені.

В посліднім числі «La Hoja Informativa» поміщено інформації про українське студентство та ЦЕСУС, в яких підчеркується дуже щирі відносини між українським та еспанським студентством. Рівночасно відмічено, що еспанське студентство в Мадриді прийняло від ЦЕСУС листи та інформації про Україну та українське студентство в бездоганній еспанській мові, що було для мадрридських студентів дуже великою несподіванкою. Вкінці редакція заявляє, що вона дістала від ЦЕСУС-а багато літератури про Україну та українське студентство (Бюлетень Відділу Міжнародн. Зносин., Студенський Вісник т. і), яка стоїть до розпорядимости еспанського студентства. Рівнож відмічено, що «Студенський Вісник» опублікував деякі інформації з «La Hoja Informativa».

ХРОНІКА.

Всеславянський конгрес студентів-медиків у Празі.

З ініціативи «Союзу спілок чеськословенських медиків» при ближчій участі місцевої (празької) спілки чеських медиків, був на 26. V. ц. р. скликаний до Праги, одночасово зі зїздом анальогічного (вже існуючого) «Всеславянського союзу лікарів» — Конгрес всеславянських медиків, метою якого було заснувати відповідний «Всеславянський союз медиків (студентів)». На цей конгрес були запрошені, оскільки нам відомо, організації медиків всіх славянських народів, крім білорусинів. Від українців було запрошено секцію медиків у Празі.

Урочисте відкриття конгресу відбулося у великій аудиторії анатомичного уставу празького університету. Відкрив конгрес і провадив збори п. Балшар, який привітав присутніх гостей і делегатів, відчитав привітти конгресові й зазнайомив з ціллю та значінням всеславянського союзу медиків. На конгрес прибули делегати від Польщі й Югославії. Болгари з огляду на нещастя (землетрус), яке стрінуло їх країну, не прибули, але прислали привітання. Українська медична секція в Празі яку було запрошено на конгрес, в порозумінні з іншими празькими медиками, які не входять до цієї організації, надіслала також привітання до конгресу та двох делегатів — В. Сташинського і М. Кухаришина — з інформаційною метою, бо через те, що пізно дуже отримала запрошення (за 2—3 дні до конгресу), не мала за такий короткий час можливости відповідно до нього приготуватись і вислати делегатів з рішачим голосом. Дотогож і з статутом проєктованого союзу довелось українцям зазнайомитись вже на самому конгресі, бо хоч негайно по одержанні запрошення представник празьких українських медиків і звернувся особисто і з відповідним листом своєї організації до ініціаторів за проєктом статуту союзу, але ініціатори, на превеликий жаль, ніяк не могли того проєкту у себе розшукати. Московські студенти-медики, котрих також очевидно запрошено було на конгрес в той же спосіб, що й українців (до речі — курйозно було бачити досить прикрі помилки в московському тексті на запрошеннях) і зовсім не реагували на запрошення. Присутніх гостей було досить мало. Вияснилось крім того, що запрошуючи українців, ініціатори згідно із складеним ними проєктом статуту майбутнього союзу хотіли запросити українців (а також очевидно й москалів), як іншу славянську меншість у своїй державі.

Проєкт статуту нового союзу, що — як можна було сподіватися — досить точно копіював статут перед роком заснованого «Всеславянського Союзу Лікарів», збудований на державному (а не національному) принципі представництва (членства) в ньому. До речі буде тут зазначити, що при заснованні «Всеславянського Союзу Лікарів» обстоювали національний принцип його організації українські лікарі (Празька «Спілка Українських Лікарів» і Львівське «Українське Медичне Тво»), але знайшли собі піддержку тільки серед болгарів, та після того, як більшість прийняла державний принцип, при чому меншостям славянським признавалося право самостійного представництва й голосу лише остільки, оскільки вони похо-

дили з неславянських держав, а в славянських державах ці славянські меншости прилучено було *без права голосу* до державної більшости, — українські лікарі відмовились від участі в подібному союзі й вийшли з нього.

27. V. ц. р., на другий день після урочистого відкриття конгресу, розпочалися наради, в яких від українців брав участь тов. М. Кухаршин. На цій нараді ще раз ініціатори зясували значіння та ціль плекання культурного та духовного зближення між славянськими медиками на основі всеславянської ідеї — та запропонували приступити і до самого заложення всеславянського союзу. Український делегат та делегат від хорватів В. Іліч поставили пропозицію заснувати союз на принципі представництва в ньому від націй, а не держав славянських. Проти цього різко виступили сербські та польські делегати. Розпочалися бурхливі дебати. Делегати від хорватських та словінських медиків скаржилися на переслідування в югославії. Також між українцем а поляками прийшло до суперечки. Тов. Іліч змалював тяжке положення хорватів під сербами, а з цього повстала гірка правда. Щоб скінчити скорше ці неприємні моменти славянських взаємовідносин, зібрання було перервано й перенесено на другий день.

28. V. знов, таки на самому початкові зборів розпочались ті самі розмови й виявилась неможливість будь якої згоди. Делегати від хорватів і словінців та українців рішуче стояли на своїй пропозиції, противна сторона не менш рішучо поставилась в обороні ще так недавно зненавидженого нею (за часів недержавного існування) державного принципу. В результаті чехи, поляки й серби рішили утворити собі союз на своїх основах, а хорвати й українці демонстративно залишили нараду, повернувши листки на банкет, театральні квитки та відмовились від участі у сільній фотографії.

Недавно до українців хорватський «Klub Mediců» прислав такого листа: «Дорогі Колеги. Повернувся наш делегат, що сповістив нас про перебіг нарад конгресу для засновання Всеславянського Союзу Медиків та переказав нам, як ви цілком були солідарні з нашим делегатом. За це вам сердечне дякуємо. Радіємо, що ви нас могли зрозуміти й через те солідаризуватися з нами та спільно виступати підчас перебігу нарад, що відповідає нашому (спільному) національному становищу). «Клуб сподіється, що й надалі зостанеться у найтісніших братніх відносинах з вами».

Ліквідація «Центрального Бюра Української та Білоруської академічної еміграції в Чс.Р.»

9. VI. ц. р. відбулися в Празі надзвичайні загальні збори Бюра під головуванням тов. Ліницького з Подєбрад. Присутні були делегати різних студенських організацій з Праги, Брна і Подєбрад. Пшібрамці прислали листа зі згодою на ліквідацію.

Перед тим управа Бюра розіслала разом з запрошенням на ці збори інформаційний звіт, в якому пропонувала, зогляду на утруднення праці Бюра через те, що існує ще одна анальоґічна організація — Спілка закінчивших високі школи, а крім того на опіку й забезпечення еміграції працюють претендусь також і Український Комітет в Чс. Р. і всі ці три організації мусять звертатись до різних установ з анальоґічними справами, — ліквідувати Бюро.

Збори погодилися з пропозицією Управи й обрали Ліквідаційну Комісію в складі трьох, на чолі з Андрієм Шевченком.

Приїзд Ольги Кобилянської до Праги. Наша славна письменниця Ольга Кобилянська приїхала при кінці травня ц. р. в переїзді до Франтішкових Лазнів до Праги. На головнім дворці у Празі витали письменницю представники українських високих шкіл в ЧСР, різних українських організацій, чеського жіноцтва та українського студенства (ЦЕСУС). Представник ЦЕСУС-а дякував при цій нагоді письменниці за співпрацю з українським студенством на сторінках «Студенського Вісника». Дня 2. червня ц. р. уряджено в честь Ольги Кобилянської академію в пражкім «Обецнім Домі» при співучасті українського та чеського громадянства й студенства, по чім хора письменниця відїхала на лікування до Франтішкових Лазнів.

УКРАЇНСЬКА ГОСПОДАРСЬКА АКАДЕМІЯ В ЧЕХОСЛОВАЦЬКІЙ
РЕСПУБЛІЦІ.

О П О В І Щ Е Н Н Я .

Ректорат Української Господарської Академії в Чехословацькій Республіці (Подєбради) оголошує прийом нових студентів на академічний рік 1928—29.

Українська Господарська Академія в ЧСР є фахова висока школа з 4-х літнім курсом навчання і складається з Факультетів: 1. Економічно-Кооперативного (відділи: статистичний, кооперативний та економічний). 2. Агрономічно-Лісового (відділи: агрономічний та лісовий) 3. Інженерного (відділи: гідротехнічний та хемічно-технологічний).

Особи, що кінчають Академію, одержують відповідний фаховий титул: інженера агронома, інженера лісівника, інженера гідротехника, інженера технолога, інженера економіста.

Для прийому встановлено слідуєчі правила:

1. В склад студентів Української Господарської Академії в ЧСР приймаються громадяне українських земель, чоловіки та жінки, з закінченою середньою освітою: гімназія, реальна школа, середня комерційна школа, середня сільсько-господарська і технічна школа, учительський інститут, духовна семінарія й інші школи, курс яких Професорська Рада Академії визнає вистарчаючим для вступу в Академію.

2. Особи, що закінчили середню освіту, але не мають матурального свідоцтва, можуть записатися вільним слухачем, з тим, щоб склали іспит доспілості протягом року під час студій в Академії (можна при українських школах в Чехословаччині).

3. Навчання в Академії безплатне.

4. Прохання про прийом на імя Ректора Академії належить надсилати до канцелярії Академії («Československo, Poděbrady, Ukrajinská Hospodářská Akademie») найдалі до 15 вересня 1928 р.

5. В проханні повинно бути зазначено: національність, вік, освіта, перелік документів, що прикладаються, Факультет і відділ, на який кандидат хоче вписатися, а також точна адреса кандидата.

6. До прохання прикладаються такі документи: а) власноручний опис життя з обов'язковим зазначенням місця та дати народження, місце постійного перебування кандидата в нормальні часи та національність кандидата, б) свідоцтво про освіту в оригіналі або в нотаріально засвідченій копії, в) три фотографічні картки, г) підписка коритися правилам, що встановлені для студентів Академії, і) зобов'язання, що кандидат буде вчитися в Академії на власні кошти і жадних претензій, чи то на стипендію, чи то на яку небудь допомогу з боку Академії, мати не буде.

Примітка: 1. Прохання без документів розглядатися не будуть.

2. Документи осіб, що не прийняті до Академії, повертаються по вказаній адресі на виразне бажання петента.

7. Особи, що вже подавали в минулому академічному році прохання до Академії і не були прийняті з причини спізнення, або відсутності вакансій, повинні, коли бажать кандидувати при новому прийомі, його поновити.

8. Візи на візд до Чехословацької Республіки для студій в Академії прохання з зазначенням своєї адреси і в разі потреби доповнити документами: уділює: для Галичини Чеський Консул у Львові, а для Волині — Чеський Консул у Варшаві. Для одержання візи належить предложити Консулу: посвідку Української Господарської Академії про прийяття в студенти Академії, посвідку громадського уряду, що петент має кошти на студювання та посвідку адміністративного уряду про моральність. Для емігрантів візи на візд до Чехії видає чеське посольство у Варшаві.

9. Початок зимового семестру 1 жовтня 1928 року, до якого терміну зобов'язані прибути всі особи, що будуть прийняті в студенти Академії.

10. Вільних стипендій при Академії в сучасний мент нема, а тому студенти мусять вчитися лише на свій кошт.

11. При Академії маютьсся студенські кооперативні їдальні і крамниці, в яких студенти можуть діставати здорову і дешеву страву і крам.

РЕКТОР АКАДЕМІЇ
Професор С. Тимошенко.

УКРАЇНСЬКИЙ ГРОМАДСЬКИЙ ВИДАВНИЧИЙ ФОНД

Адреса: **Ukrajinskyj Hromadskyj Vydavnyčyj Fond,**

PRAHA-VRŠOVICE, 665. ČESKOSLOVENSKO

1. С. РИНДИК — Міцність матеріалів, курс високих технічних шкіл, технологічних інститутів, механічних та інженірних відділів політехнікумів. Зміст: Розтяг, стиск, скіє, кручення, гнуття, динамічний обтяж. 364 ст., 8°. З додатком термінологічного словника та 214 рисунками. Ц. \$ 3.00.
2. С. РУСОВА — Теорія і практика дошкільного виховання. 128 ст., 8° Ц. \$ 0.60.
3. Проф. Др. В. ЯНОВСЬКИЙ — Сучасне лікування венеричних хвороб, в чеської мови перекл. Др. А. Гончаренко. 118 ст. Ц. \$ 0.50.
4. Др. Ф. БУРІАН — Пластична хірургія, з 24 ілюстр., в чеської мови перекл. Др. А. Гончаренко. 32 ст. Ц. \$ 0.30.
5. Проф. О. ШУЛЬГІН — Нариси з нової історії Європи. 220 ст. Ц. \$ 1.00.
6. Др. А. ГОНЧАРЕНКО — Загальна гігієна. 204 ст. Ц. \$ 1.00.
7. Проф. Ф. ЯКИМЕНКО — Практичний курс науки гармонії в 2-х част. підручник для шкіл різних типів. З задачник. 132 ст. Ц. \$ 1.00.
8. І. ІВАСЮК — Кубань, економічно-статистичний нарис. 120 ст. Ц. \$ 0.75.
9. М. ПАВЛІЧУК — Коротка анатомія для студентів медицини. З передмовою акад. А. Старкова. 116 ст. Ц. \$ 0.75.
10. Проф. Д. АНТОНОВИЧ — Триста років українського театру (нарис історії українського театру). 276 ст Ц. \$ 1.35.
11. Др. ЯКИМ ЯРЕМА — Провідні ідеї філософії Т. Г. Масарика. Ц. \$ 0.30.
12. Проф. Є. ІВАНЕНКО — Курс аналітичної геометрії. 424 ст. Ц. \$ 3.50
13. Проф. Ф. ЩЕРБИНА — Статистика — Історія статистики і статистичних установ. 288 ст. Ц. \$ 1.50.
14. К. МИХАЙЛЮК — Молочарство. Підручник для вищих сільсько-господарських шкіл. Ч. I. Молокознавство. 164 ст. З 63 мал. Ц. \$ 0.90.
15. Проф. М. ЧАЙКОВСЬКИЙ — Алгебра, курс середньої школи і для самонавчання. Кн. I. Ст. XII + 452. Ц. \$ 3.70.
16. Модерне українське мистецтво: Вип. I: Проф. Д. Антонович — Група Празької Студії. Франц. і укр. текст в 32 репродукціями Ц. \$ 0.90.
17. Проф. С. БОРОДАЄВСЬКИЙ — Історія кооперації. Ст. 448. Ц. \$ 2.50.
18. М. РАШЕВСЬКИЙ — Рафінація цукру, під редакцією і з додатками інж. Л. Фролова та з 30 мал. 224 ст. Ц. \$ 1.50.
19. ЮРІЙ ДАРАГАН — Сагайдак. Вірші. Ст. 64. Ц. \$ 0.45.
20. Акад. А. СТАРКОВ — Загальна біологія, з малюнками. Ст. 184 Ц. \$ 1.00
21. М. ГАЛАГАН — Атомістично-молекулярна теорія. (Нарис еволюції наукових поглядів на тонку будову матерії). З малюнками. Стор. 188. Ц. \$ 1.35,
22. Проф. М. ЧАЙКОВСЬКИЙ — Алгебра, курс середньої школи і для самоосвіти. Кн. II. Стор. VIII+300. Ц. \$ 2.50.
23. Проф. Д. ЩЕРБАКІВСЬКИЙ — Українське мистецтво, т. II. Старі церкви, надгробки й придорожні камені на Українським Поділлі, Буковині та на Покутті. (Ілюстровано таксамо багато, як і I том). Текст і підписи укр. та франц. мовою. Стор. 40+64 стор. ілюстрацій. Ц. \$ 2.—
24. Гр. ЧУПРИНКА — Твори, Перше посмертне видання під редакцією П. Богацького (коштом фундації ім. Гр. Чупринки) Стор. XXIV+544. Ц. \$ 2.10
25. Українське мистецтво: В. СІЧИНСЬКИЙ — Архітектура старокнязівської доби (X—XIII ст.) Стор. 50+24 стор. ілюстрацій. Ц. \$ 1.50.
26. Др. В. ГАРМАШОВ — Шкільна гігієна, з малюнками. Ст. 144. \$ 0.80.
27. Інж. Л. ФРОЛОВ — Цукроварство, з малюнками. Ст. 440. Ц. \$ 3.—
28. Акад. Проф. Др. Ст. СМАЛЬ-СТОЦЬКИЙ — Розвиток поглядів про семью слов'янських мов і їх взаїмне споріднення. Ц. \$ 0.65.
29. Проф. Л. БІЛЕЦЬКИЙ — Основи української літературно-наукової критики. Ст. 312. Ц. \$ 1.90.
30. Проф. Хв. ВОВК — Студії з української етнографії та антропології. З мапами та багатьма малюнками в тексті та на окрем. (19 звич. і 4 кольорових) таблицях. Стор. 356. Ц. \$ 3.—
31. Проф. М. ТУГАН-БАРАНОВСЬКИЙ — Політична економія. Популярний курс. Стор. 184. Ц. \$ 1.—
32. Інж. КАХНИКЕВИЧ, Р. — Задачник до «Міцности матеріалів». Ст. 160, рис. 116. Ціна \$ 1.80.